

1.1 Lyhyt kuvaus toiminnasta

Ympäristötoimiala tuottaa hyvinvointia ja aktiivisuutta sekä kilpailukykyä ja kestäväää kasvua edistävää ympäristöä suunnitteleamalla, luvittamalla ja valvomalla.

Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunnan tehtäväalueena on viihtyisän, toimivan, terveellisen ja turvallisen elinympäristön edistämiseksi ja säilymiseksi järjestää rakennetun ja luonnonmukaisen ympäristön suunnittelu sekä ympäristönsuojelu ja ympäristöterveydenhuolto kestäväen kehityksen edellyttämällä tavalla.

Lautakunnan tulee huolehtia kaupungin rakenteellisesta ja kaupunkikuvallisesta kehittämisestä tuottamalla hyvää yhdyskuntarakennetta sekä kaavoitettua maata eri toimintojen tarpeisiin sekä huolehtia liikennejärjestelmän kehittämisestä ja kaupungin ympäristönsuojelua koskevien asiakirjojen valmistelusta ja niiden toteutumisen seurannasta.

Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta toimii monien eri lakien tarkoittamana viranomaisena, mm. maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamana kaavoitusviranomaisena, maa-aineslain tarkoittamana lupa- ja valvontaviranomaisena, ympäristönsuojelulain tarkoittamana kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena, terveydensuojelulain tarkoittamana terveydensuojeluviranomaisena, lääkelaisa tarkoitettuna kunnan viranomaisena sekä elintarvikelain, tupakkalain, eläinlääkintähuoltolain ja kuluttajaturvallisuuslain tarkoittamana valvontaviranomaisena.

Rakennuslautakunta toimii maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamana rakennusvalvontaviranomaisena ja huolehtii rakentamisen ohjauksen, neuvonnan ja valvonnan järjestämisestä Turun kaupungin alueella sekä toimii kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 15 §:n mukaisena kunnan valvontaviranomaisena.

Rakennusvalvonta edistää vetovoimaisen, virikkeellisen ja turvallisen rakennetun ympäristön kehittämistä Turussa asuville ja toimiville neuvomalla, ohjaamalla, lupia myöntämällä ja valvomalla yhteistyötä ja kestäväää kehitystä edistäen. Rakennusvalvonta toimii asiakaslähtöisesti siten, että Turun asukkaiden ja yritysten on mahdollista rakentaa laadukkaita ja kestäviä rakennuksia sekä viihtyisää, vetovoimaista ja kestäväen kehityksen mukaista asuin ja elinympäristöä.

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta toimii joukkoliikennelain tarkoittamana seudullisena joukkoliikenneviranomaisena kuuden kunnan alueella ohjaten ja valvoen koko joukkoliikenteen suunnittelua ja toteutusta siten, että joukkoliikenteen palvelutaso on liikennetarpeen mukainen ja että palvelu toteutuu asianmukaisesti yhteistoimintasopimuksen mukaisen kuntien muodostamalla alueella.

Turun seudun joukkoliikennetoimisto suunnittelee joukkoliikenteen reitit ja aikataulut kuntien palvelutasotavoitteiden mukaisesti sekä huolehtii mm. markkinoinnista, lipunmyynnistä, tarkastustoiminnasta, liikenteen kilpailuttamisesta, laskutuksesta ja joukkoliikenteen kuntakohtaisesta kirjanpidosta.

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta toimii kuntalain mukaisesti osana Turun kaupungin organisaatiota jätelain mukaisena seudullisena jätehuoltoviranomaisena 17 kunnan alueella.

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät

Väestön ikääntyminen ja keskittyminen kasvualueille, perinteinen valmistava teollisuus siirtyä entistä enemmän luonnonvarojen kestäväää käyttöä korostavaan palvelutalouteen ja ilmastomuutoksen myötä energiatehokkuuden ja uusiutuvien energiaratkaisujen lisääminen kaupunki-infrastruktuurin rakentamisessa on entistäkin tärkeämpää.

Lainsäädäntömuutoksia

Lainsäädännössä on tapahtunut ja tapahtumassa vähäisiä tarkistuksia (maankäyttö- ja rakennuslaki, vesihuoltolaki, luonnon-suojelulaki, ympäristönsuojelulaki, maa-aineslaki, maastoliikennelaki).

Merkittävimmät muutokset liittyvät hulevesien hallintaan, joita koskevat säännöksiä on lisätty maankäyttö- ja rakennuslakiin (uusi luku 13 a). Muutokset ovat tulleet voimaan 1.9.2014. Säännös korostaa hulevesien hallinnan suunnitelmallisuutta. Tämä edellyttää hulevesiasiantuntijuuden kehittämistä erityisesti ympäristötoimialalla sekä toimialojen välisten vastuiden määrittelyä johtosäätömuutoksin.

Ympäristöterveydenhuoltoa koskevassa lainsäädännössä on tapahtumassa myös merkittäviä muutoksia koskien esim. seuraavia lakeja: elintarvikelaki, terveydensuojelulaki, kuluttajaturvallisuuslaki, tupakkalaki.

Rakennusvalvonnan seudullistaminen

Kuntien rakennusvalvonnan asiantuntemusta ja yhtenäistä toimintatapaa vahvistetaan kokoamalla rakennusvalvonta isommiksi yksiköiksi. Ympäristöministeriön asettama työryhmä on selvittänyt rakennusvalvonnan suuremmiksi yksiköiksi kokoamisen vaihtoehtoja (mm. isäntäkunta-, yhteistoiminta- ja yksityistämismallia) sekä uudistuksen vaikutuksia mm. kuntien muuhun toimintaan, muuhun viranomaisyhteistyöhön, kuntatalouteen sekä tarvittaviin resursseihin ja asiantuntemukseen. Selvityksessä käsitellään yksiköiden muodostumista sekä vapaaehtoisen yhteistyön pohjalta että velvoittavan lainsäädännön pohjalta.

Ympäristöministeriön asettaman työryhmän selvitys on ollut kommentoilla keväällä 2015. Rakennusvalvontojen uudistus on tarkoitus toteuttaa vuoden 2016 aikana. Uudet rakennusvalvontayksiköt aloittaisivat toimintansa vuoden 2017 aikana. Toiminta katettaisiin tuolloin täysimääräisesti lupamaksuilla. Uudistus tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet modernisoida rakennusvalvonnan toimintaa muun muassa sähköisten menetelmien avulla. Samassa yhteydessä on tilaisuus myös luoda toimiva sanktiojärjestelmä säännösten noudattamisen tueksi.

Ympäristöterveydenhuollon valtiollistaminen

Ympäristöterveydenhuollon tai sen joidenkin osa-alueiden valtiollistamisesta on aloitettu keväällä 2015 esiselvitys, jonka on tarkoitus valmistua vuoden 2015 syyskuun loppuun mennessä. Esiselvityksen tavoitteena on arvioida valtiollistamiseen liittyviä vaikutuksia ja määrittää niitä kysymyksiä, joita tulisi ratkaista varsinaisessa selvitysvaiheessa, ennen mahdolliseen organisaatiomuutokseen ryhtymistä.

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Turun seudun jätehuolto Oy:n ja Rouskis Oy:n kunnat allekirjoittivat yhdistymissopimuksen kesäkuussa 2014, jonka mukaisesti Rouskis Oy päätettiin sulauttaa TSJ Oy:öön. Lounais-Suomen jätehuolto Oy aloitti toimintansa 31.8.2015.

Lounais-Suomen jätehuolto Oy:n toiminta-alueetta vastaava jätelain 23 §:n tarkoittama, yhteistoiminta-alueen kuntien yhteinen toimielin perustettiin hoitamaan jätehuoltoviranomaisen tehtäviä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Turun seudun jätehuoltolautakunnan toiminta-alueeseen liittyvät Rouskis Oy:n omistajakunnat Kemiönsaari, Paimio, Sauvo ja Salo. Turun kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 15.6.2015 Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnan perustamista koskevan sopimuksen sekä lautakunnan johtosäännön. Myös muut yhteistoiminta-alueen kunnat ovat hyväksyneet sopimuksen ja sopimus on allekirjoitettu 21.8.2015. Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta on aloittanut toimintansa 1.9.2015.

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Vuonna 2016 tulee viimeistään linjattavaksi FÖLI -alueen mahdollinen laajeneminen. Vuonna 2016 alkaa myös ELY -keskuksen kanssa yhteishankintoina toteutettavat linjastokokonaisuudet Paimioon ja mahdollisesti myös Paraisille ja Mynämäelle. Matkahuollon seutulippu poistuu ja tilalle tulee Waltti -tuotteisiin perustuvat ratkaisut.

Toimintaympäristössä korostuu mobiili- ja digitaalisten palvelujen, reaaliaikaisen tiedon, avointen rajapintojen ja ympäristöä säästävien teknisten ratkaisujen (esim. sähköbussit) merkitys.

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Strategiasta sekä maankäytön suunnittelua säätelevästä maankäyttö- ja rakennuslaista toimialalle ja lautakunnille johdetut tavoitteet pannaan talousarviokausittain täytäntöön strategisella sopimuksella, johon sisältyvät seuraavat strategiset painopisteet:

1.3.1 Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta

Yrittävä ja osaava kaupunki (Kilpailukyky ja kestävä kasvu)

Turun alueen kilpailukyyn ja työllisyyden kasvua vauhditetaan alueellisia elinkeino- ja innovaatiopalveluja uudistamalla (3.1.1)

- Kampus tiedepuisto, Blue Industry Park

Elinkeinoelämän kilpailuetua kasvatetaan vahvistamalla Turun logistista asemaa ja logistiikkapalveluja (3.1.3)

- Lentoliikennettä ja lentoaseman ympäristöä Suomen kakkoskenttänä kehitetään matkustaja- ja rahtiliikenteen kasvattamiseksi. Käynnistetään nykyaikaisen matkakeskuksen rakentaminen.
- Valmistellaan LogiCity, Blue Industry Park ja Matkakeskus -hankkeiden kaavat ja hankkeiden toteuttamista edellyttävät toteutussuunnitelmat sopimusten ja ohjelmien mukaisesti.

Turkua kehitetään merkittävänä matkailu-, kongressi- ja tapahtumakaupunkina (3.1.5)

- Valmistellaan matkailua, kongressi- ja tapahtumatoimintaa edistäviä asemakaavoja ja niiden toteuttamista edellyttävät yleisten alueiden toteutussuunnitelmat sopimusten ja ohjelmoinnin mukaisesti.

Turun asemaa Suomen vetovoimaisimpana yliopisto- ja opiskelijakaupunkina vahvistetaan (3.1.6)

- Uusien ja laajennettavien opinahjojen toteuttamista ja opiskelija-asumisen lisäämistä edellyttävät asemakaavat ja yleisten alueiden toteutussuunnitelmat valmistellaan sopimusten ja ohjelmoinnin mukaisesti.

Vaikuttava ja uudistuva kaupunki (Kilpailukyky ja kestävä kasvu)

Tuottavuutta ja uudistumiskykyä kasvatetaan edistämällä innovaatioita (3.2.1)

- Kokeillaan rohkeasti uusia palvelumalleja ja uusia toimintatapoja yhdessä kumppanien kanssa. Joustavoitetaan kaavoitusta hyödyntäen kumppanien ja ulkoisten asiantuntijuutta ja resursseja nykyistä laajemmin.

Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä (3.2.2)

- Tuloksellisuutta ja mitattavia tavoitteita korostetaan kaikessa toiminnassa.
- Hyvällä johtamisella varmistetaan, että keskitytään niihin asioihin, jotka ovat tärkeimpiä sovittu lopputuloksen saavuttamiseksi
- Maankäytön hankkeet ohjelmoidaan, toteutetaan ja seurataan yhteisesti toimialarajat ylittäen
- Maankäytön yhteinen toimintamalli otetaan vaiheittain käyttöön.

Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä (3.2.3)

- Asiakkaiden itsepalvelumahdollisuuksia lisätään tarjoamalla digitaalisia ajasta ja paikasta riippumattomia palveluita.

Parempaa johtamista ja päätöksentekoa tuetaan tiedonhallintaa parantamalla (3.2.4)

- Maankäytön hankkeiden etenemisen seurantaan otetaan käyttöön yhteinen toimialarajat ylittävä työväline.
- Kaavavarannon kehittymistä seurataan systemaattisesti, jotta ajantasainen tieto on helposti saatavilla.

Omistajaohjauksen vaikuttavuutta parannetaan vahvistamalla konsernimaista toimintatapaa (3.2.5)

- Konserniyhtiöiden maankäytön kehittämishankkeet toteutetaan kumppanuushankkeina sopimusten ja ohjelmoinnin mukaisesti. Valmistellaan kumppanuushankkeiden toimintamalli

Kaupungin perustoimintaa tuetaan parantamalla tukipalvelujen laatua ja kustannustehokkuutta (3.2.6)

- Varmistetaan toiminnan edellyttämät riittävät ja asiantuntevat paikkatieto- ja hallintopalvelut.

Tilojen käyttöä tehostetaan uudistamalla työtapoja (3.2.7)

- Kaupungin kiinteistöomistuksia ja -hankintoja tarkastellaan kriittisesti, ja niitä ryhdytään johtamaan aiempaa suurempina kokonaisuuksina. Edistetään niiden kaupungin kiinteistöjen jalostusta tai myyntiä, joista kaupunki on päättänyt luopua, (Kiinteistöliikelaitoksen kiinteistöjalostuskohteet), valmistelemalla tarvittavat asemakaavat sopimusten ja ohjelmoinnin mukaisesti.

Rakentuva kaupunki ja ympäristö (Kilpailukyky ja kestävä kasvu)

Luodaan pohjaa kasvulle kehittämällä kaupunkia suurina aluekokonaisuuksina (3.3.1)

- Linnakaupungin, Kampus ja Tiedepuiston, Skanssin, LogiCityn ja Blue Industry Parkin aluekehityshankkeiden kehittämissuunnitelmat, osayleiskaavat ja asemakaavat sekä niitä palvelevat ja toteuttavat yleisten alueiden suunnitelmat valmistellaan sopimusten ja ohjelmoinnin mukaisesti.

Kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta lisätään laajalla yhteistyöllä (3.3.2)

- Keskustan kehittäminen on yksi kaupungin kärkihankkeista.
- Yleis- ja asemakaavoituksella sekä yleisten alueiden suunnittelulla edistetään keskustan kehittämistä. Yleiskaava 2029-työssä hyödynnetään käynnissä olevien keskusta-alueita koskevien erillisselvitysten tuloksia. Asemakaavat ja yleisten alueiden suunnitelmat valmistellaan vuorovaikutteisesti osallistaen.
- Keskustan asemaa kaupunkilaisten yhteisenä ja viihtyisänä olohuoneena kehitetään parantamalla korkeatasoisia julkisia kaupunkitiloja ja kävelypainotteisia alueita erityisesti jokirannassa, Kauppiaskadulla, Kauppahallin korttelissa ja Fortuna-korttelissa. Kauppatorin miljöö kohotetaan arvoiseensa asuun. Ympärikuotista houkuttelevuutta edistetään katetuilla kauppakortteleilla ja helppokulkuisilla kortteleiden keskinäisillä yhteyksillä.
- Varmistetaan keskustan saavutettavuus ja liikkumisen sujuvuus kaikilla liikennemuodoilla ja kävelyn sekä pyöräilyn edellytyksiä parannetaan.
- Keskustan toimintaedellytyksiä vahvistaa kantakaupunkia ympäröivä ja keskustaan tukeutuva uudistuvien alueiden kehä Linnanfältistä Itäharjulle.

Huomisen rakentamista edistetään maankäytön kehittämisen kokonaisvaltaisuutta, ennakkoluulottomia kumppanuuksia ja yhteistyömalleja korostavalla toimintamallilla (3.3.3)

- Otetaan käyttöön yhteinen maankäytön toimintamalli, jossa korostetaan ja kehitetään kokonaisvaltaista projekti- maista työskentelytapaa.
- Hyödynnetään kumppanien asiantuntijuutta ja resursseja asemakaavojen valmistelussa. Toimintatavalla edistetään kaupungin ja kumppanien yhteistä tahtotilaa ja suunnitelmien toteutumista.

Kaupunkirakenteen toimivuutta ja elinvoimaa vahvistetaan täydennysrakentamisella (3.3.4)

- Kaupunkirakennetta eheytetään monipuolisesti asumisvaihtoeisiin ja elinkeinoelämän tarpeisiin vastaten. Osayleiskaavoja ja asemakaavoja laatimalla varaudutaan monipuolisen tonttireservin kasvattamiseen, joka lisää joustoa infran toteutuksen ja tonttien luovutuksen ajoitukseen.
- Kaavoitus kohdennetaan osaksi nykyistä yhdyskuntarakennetta tai sen välittömään läheisyyteen. Palvelujen järjestämisen kustannustehokkuus paranee, kun voidaan tukeutua olemassa olevaan palveluverkkoon. Kunnallistekniikan investointien hyödyntäminen tehostuu, liikenteen päästöt vähenevät ja kaupunkilaisten aikaa säästyy liikkumisessa.
- Kaupungin kasvun painotus suunnataan keskustaan, sitä kehystävälle kaupunkiudistusalueille ja kohti merta. Tiivistyville kaupunkialueilla korostetaan rakennetun kaupunkiympäristön laatua.

Kaupungin kilpailukykyä lisätään tarjoamalla houkuttelevaa asumista kaikille (3.3.5)

- Monipuoliset ja vetovoimaiset asumisvaihtoehdot ovat työpaikkojen rinnalla keskeinen kilpailukykytekijä houkutellessa osaaajia ja asukkaita kaupunkiin.
- Kaavavarantoa kasvatetaan laatimalla osayleiskaavoja ja asemakaavoja. Asuntotuotannosta vähintään 20 % tulee sijoittua kaupungin omistamille tonteille, mikä mahdollistaa kaupungin omakotitonttien ja valtion tukeman (ARA) koh-

tuuhintaisen asuntotuotannon toteuttamisen. Pientalojen asuntotuotantoa tuetaan niin, että tonttireservi vastaa kolmen vuoden asuntotuotantarvetta. Monipuolisen tonttireservin kasvattaminen lisää joustoa infran toteutuksen ja tonttien luovutuksen ajoitukseen.

Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2040 (3.3.6)

- Monimuotoisuudessaan ainutlaatuisen luonnonympäristön arvojen säilymistä tuetaan aktiivisesti ja luonnon kokemisen mahdollisuuksia edistetään kestävin ja luontoa varjelevin tavoin.

Ympäristön kannalta kestävää liikennettä ja liikkumista edistetään eheää kaupunkirakennetta hyödyntämällä (3.3.7)

Vanhan rakennuskannan innovatiivista uusiokäyttöä lisätään yhdistämällä luovasti vanhaa ja uutta rakentamista (3.3.8)

Kaupungin vetovoimaisuutta lisätään korostamalla veden läheisyyttä ja saavutettavuutta (3.3.9)

Sujuvaa ja turvallista arkea tuetaan hyvällä kaupunkiympäristön ja palvelukanavien suunnittelulla (3.3.10)

Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen (Hyvinvointi ja aktiivisuus)

Luodaan puitteet hyvinvoinnille laaja-alaisella yhteistyöllä (2.1.1).

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti tulee alueiden käytön suunnittelussa (MRL 5 §) edistää mm. turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista.

Ympäristöterveydenhuollon tavoite on ihmisten ja eläinten terveyden suojeleminen elinympäristössä vaikuttavilta haitallisilta tekijöiltä.

Osaava ja oppiva kaupunkilainen (Hyvinvointi ja aktiivisuus)

Henkilöstön osaaminen pidetään kehityksen kärjessä systemaattisella osaamisen johtamisella ja laajaan verkostoitumiseen kannustamalla (2.2.1)

- Varmistetaan riittävät ja asiantuntevat resurssit toimintaympäristön muutostilanteessa. Maankäytön yhteisen toimintamallin ja kaavoitustaksan käyttöönotto edellyttää henkilöstöltä nykyistä enemmän projektin johtamistaitoja. Alati kehittyvät ICT-järjestelmät edellyttävät jatkuvaa tietojärjestelmien osaamisen kehittämistä.

Kasvatuksen ja opetuksen palveluverkkoa uudistetaan sivistystoimialan ja Ammattikorkeakoulun toimipisteverkkoja tiivistämällä (2.2.6)

- Valmistellaan uusien tilahankkeiden toteuttamisen ja käytöstä poistuvien kiinteistöjen kehittämisen edellyttämät asemakaavat ohjelmointiin perustuen.

Aktiivinen kaupunkilainen (Hyvinvointi ja aktiivisuus)

Vahvistetaan aluenäkökulmaa asuinalueiden ominaispiirteitä hyödyntämällä (2.3.4)

- Ympäristötoimialan eri alojen asiantuntijat osallistuvat lähiöiden kehittämishankkeisiin ja yhteistyöverkostoihin. Kaupunkisuunnittelu valmistelee yhteistyössä muiden kanssa lähiöiden kehittämistä palvelevia yleissuunnitelmia, asemakaavoja ja yleisten alueiden suunnitelmia.

Osallisuutta lisätään ottamalla se osaksi suunnittelua, toteuttamista ja päätöksentekoa (2.3.5)

- Yleiskaavat ja asemakaavat valmistellaan vuorovaikutteisesti MRL:n edellyttämällä tavalla. Osallisuutta lisätään osana Drive Turku ja digitaalisen kaavoitusprosessin kehittämishankkeita.

Hyvän elämän Turku luodaan ottamalla aktiivisuus elämäntavaksi (2.3.7)

- Asiakaspalvelulla tuetaan kulttuurin vapaan kentän toimintaedellytyksiä mm. keskustan elinvoimaisuuden lisäämiseksi.

1.3.2 Rakennuslautakunta

Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä (3.2.2)

- Rakennuslupakäsittelyä joustavoitetaan. Rakennuslupakäsittelyssä huomioidaan erityisesti nopeasti liikkeelle lähteviä asumis- tai yritystilatarpeita.

Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä (3.2.3)

- Asiakkaiden itsepalvelumahdollisuuksia lisätään tarjoamalla digitaalisia ajasta ja paikasta riippumattomia palveluita.

Kaupunkirakenteen toimivuutta ja elinvoimaa vahvistetaan täydennysrakentamisella (3.3.4):

- Tiivistyville kaupunkialueilla korostetaan rakennetun kaupunkiympäristön laatua huomioiden kuitenkin, että lupaehdoilla tai määräyksillä ei tarpeettomasti koroteta rakentamisen kustannuksia.

Kaupungin kilpailukykyä lisätään tarjoamalla houkuttelevaa asumista kaikille (3.3.5)

- Puretaan tarpeettomasti asumisen hintaa nostavaa harkinnanvaraista säännöstöä ja normistoa.

Vanhan rakennuskannan innovatiivista uusiokäyttöä lisätään yhdistämällä luovasti vanhaa ja uutta rakentamista (3.3.8):

- Arkkitehtuurissa korostetaan tietoisuutta historiallisesta jatkuvuudesta sekä vanhan ja uuden harmonisesta yhteensovittamisesta.
- Turku toimii aktiivisesti korjausrakentamiseen liittyvien valtakunnallisten määräysten kehittämisessä niin, että vanhan korjaamisesta tulee nykyistä useammin kohtuullisin kustannuksin houkutteleva vaihtoehto.

Sujuvaa ja turvallista arkea tuetaan hyvällä kaupunkiympäristön ja palvelukanavien suunnittelulla (3.3.10):

- Esteettömyys huomioidaan kaikessa kaupunkiympäristön kehittämisessä kuitenkin painottaen ratkaisuja tehtäessä todennettua tarvetta, jotta rakentamisen kustannuksia ei tarpeettomasti kasvateta.

1.3.3 Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Ympäristön kannalta kestäväää liikennettä ja liikkumista edistetään eheää kaupunkirakennetta hyödyntämällä (3.3.7):

- Joukkoliikennettä kehitetään seudullisesta näkökulmasta edistäen käytettävyyttä arki- ja työmatkaliikenteessä.
- Toteutetaan joukkoliikenteen runkolinjasto

1.3.4 Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2040 (3.3.6):

- Edistetään materiaali kierrätystä ja jätteiden energian hyötykäyttöä kaatopaikkaläjityksen minimoimiseksi.

1.4.1 LAUSEKKEET KH

Lauta- ja johtokunnat eivät saa käyttää tilakustannuksista mahdollisesti säästyviä määrärahoja muiden toimintamenojen kattamiseen ellei valtuusto erikseen tee kohdentamista koskevaa päätöstä.

1.4.2 LAUSEKKEET KV

Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta:

Tuodaan Itäisen Rantakadun pyöräväylä päätettäväksi, suunnitellaan Putarhakadun pyöräväylä ja varmistetaan, että Humalistonkadun pyörätie toteutetaan 2017.

Turvataan edeelytykset riittävän tehokkaaseen kaavoitukseen.

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta:

Runkobussilinjaston suunnittelua on jatkettava. Joukkoliikennetoimiston on ilmoitettava toimenpiteistä 28.2. mennessä kaupunginhallitukselle

2.1 Määrärahat ja toimintamenot

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kj:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta							
Toimintatuotot	4.963	4.756	4.426	4.426	4.426	4.426	4.426

Valmistus omaan käyttöön							
Toimintakulut	11.432	11.254	10.926	10.849	10.866	10.896	10.916
Toimintakate	-6.469	-6.498	-6.500	-6.423	-6.440	-6.470	-6.490
Muutos-%		0,4 %	0,0 %	-1,1 %	0,3 %	0,5 %	0,3 %

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kj:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Rakennuslautakunta							
Toimintatuotot							
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintakulut	103	100	100	100	100	100	100
Toimintakate	-103	-100	-100	-100	-100	-100	-100
Muutos-%		-3,2%	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kj:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
TKS joukkoliikennelautakunta							
Toimintatuotot	26.795	34.634	34.065	34.065	35.060	35.400	35.920
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintakulut	44.268	51.992	51.515	51.507	52.560	52.980	53.570
Toimintakate	-17.473	-17.358	-17.450	-17.442	-17.500	-17.580	-17.650
Muutos-%		-0,7%	0,5 %	0,5 %	0,3 %	0,5 %	0,4 %

1.000 €	TP 2014	TAM 2015	TAE 2016	Kj:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
L-S jätehuoltolautakunta							
Toimintatuotot	172	156	248*	248	248	248	248
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintakulut	172	156	248*	248	248	248	248
Toimintakate	0	0	0	0	0	0	0
Muutos-%	0 %	0 %	0 %	0%	0 %	0 %	0 %

Lisätietoja: Lautakunnan tulot ovat ulkoisia ja laskutetaan L-S jätehuolto Oy:ltä

2.2. Investoinnit

Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta

	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kj:n TAE 2016	TS 2017	TS2018	TS2019
Tilainvestoinnit							
Koneet ja kalusto							

Muut investoinnit		100.000					
-------------------	--	---------	--	--	--	--	--

Tammerterhon opastuskeskuksen näyttelyn uusiminen

TKS joukkoliikennelautakunta

	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kj:n TAE 2016	TS 2017	TS2018	TS2019
Tilainvestoinnit							
Koneet ja kalusto							
Muut investoinnit	1.500.000	1.500.000	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000

Vuosina 2014 ja 2015 joukkoliikenteen rahastusjärjestelmän ja matkustajainformaatiojärjestelmän uusiminen. Toteutunut valtionapu vuonna 2014 ja arvioitu valtionapu vuonna 2015 500.000 euroa.

Vuodesta 2016 alkaen 500.000 euroa vuodessa: Joukkoliikenteen välttämätön tuote- ja palvelukehitys esim. EMV-maksaminen, asiakkaiden mobiilipalvelut, personoidut sähköiset palvelut, paikkatietoon sidotut matkustajainformaatiopalvelut jne. Arvio valtion osallistumisesta on 200.000 euroa vuodessa. Investointikustannukset jaetaan kuntien asukasluvun mukaisesti, Turun osuus on 64,5 % tässä todetuista kustannuksista (nettoarvio kunakin vuonna 193.350 euroa).

2.3. Muutokset, kh (kj)

1.000 € Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta	2016	2017	2018	2019
Sisäiset vuokrat (Käyttötalous, menot)	-77	-77	-77	-77
Menojen vähennys (Käyttötalous, menot)		-13	-43	-113
Yhteensä	-77	-90	-120	-190

1.000 € Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	2016	2017	2018	2019
Sisäiset vuokrat (Käyttötalous, menot)	-8	-8	-8	-8
Menojen vähennys (Käyttötalous, menot)		-22	-112	-302
Yhteensä	-8	-30	-120	-310

Nämä yllä olevat muutokset on huomioitu sekä kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunnan että Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan taulukoissa 2.1 Määrärahat

2.4 Sidotut investoinnit

-

3.1 Työvoiman käyttö

Henkilötyövuodet (htv)	TOT 2014	TA 2015	TAE 2016	Kj:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Ympäristötoimiala yhteensä	173	175	171*	171*			
Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta		152	148**	148**			

Joukkoliikennelautakunta		23	23	23			
Lisätietoja:							
Ympäristötoimiala yhteensä: Edellä olevasta ulkopuolisella rahoituksella noin 12 htv:tta, *) +1 htv, koska Salon kaupungin jätehuoltoasiamies siirtyy Turun kaupungin ympäristötoimialalle 1.9.2015 alkaen.							
Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta: Edellä olevasta ulkopuolisella rahoituksella 8, 5 htv:tta, **) +1 htv, koska Salon kaupungin jätehuoltoasiamies siirtyy Turun kaupungin ympäristötoimialalle 1.9.2015 alkaen.							
Joukkoliikennelautakunta: Edellä olevasta ulkopuolisella rahoituksella noin 3,5 htv:tta. Vuodesta 2016 lähtien kaikki muut henkilöstökustannukset paitsi palvelutoimiston henkilöstökustannukset jaetaan kuntien kesken asukasluvun mukaisesti (19 henkilön palkka).							
Rakennuslautakunnan ja jätehuoltolautakunnan henkilötyövuodet sisältyvät toimialan lukuun.							

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö

Toimialan käytössä olevat		TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Tilat (m ²)		6.695	6.695	6198	6198	6198	6198
Alueet (ha)		-	-	-			
Lisätietoja: Ympäristöterveydenhuollon muutto osoitteesta Linnankatu 55 osoitteeseen Puolalankatu 5							

4.1 Strategiset tavoitteet, kv

4.1.1 Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta

Turun yleiskaava 2029	Strateginen linjaus:		Muut toteutettavat linjaukset:				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kj:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Valmistelun eteneminen vaiheittain	Vaihtoehtoasetelma valmis 8/2014	Vaihtoehtojen vaikutusten arviointi	Luonnos kh, nähtävillä olo ja lausunnot	Luonnos kh, nähtävillä olo ja lausunnot	Ehdotus kh, nähtävillä olo ja lausunnot	Ehdotus kv maakunta-kaavan	

	Vaihtoehtojen vaikutusten arviointi	Linjaratkaisu kh Luonnoksen valmistelu	Ehdotuksen valmistelu	Ehdotuksen valmistelu		vahvistamisen jälkeen	
--	-------------------------------------	---	-----------------------	-----------------------	--	-----------------------	--

Tavoitteen kuvaus:
Luodaan edellytyksiä kehittää kilpailukykyä ja kestävää kasvua huolehtien mahdollisuuksista turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön. Yleiskaava luo puitteet maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen kehittämiseksi taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla (3.3.1, 3.3.2, 3.3.4, 3.3.5, 3.3.6, 3.3.7, 3.3.9, 3.3.10).
Vaihtoehtojen vaikutukset arvioidaan linjaratkaisun pohjaksi. Yleiskaava, selvitykset ja vaikutusten arvioinnit laaditaan vuorovaikutteisesti osallistaen (2.3.5), kehittämällä tehokasta projektimaista työskentelyä (3.3.3) ja painottamalla kustannusvaikutusten arviointia. MRL:n mukaisesti yleiskaavan sisältövaatimuksiin kuuluu mm. huolehtia mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön. Valmisteluajataulu on synkronoitu mm. raitiotien yleissuunnitelman ja maakuntakaavan päivityksen kanssa.

Monipuolinen ja riittävä tonttivaranto	Strateginen linjaus: 3.3.5		Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.4, 3.3.8, 3.3.9				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kj:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
- Asuinpientalot (AO, AP, AR) k-m ²			12.500	12.500			
- Asuinkerrostalot (AK) k-m ²			102.000	102.000			
- Kaupungin maalle sijoittuvan asuinkerrosalan osuus, josta osoitetaan kaupungin omistamille tuotantoyhtiöille (TVT, TYS, Vaso) k-m ²			>20 % 16.000	>20 % 16.000			
- Työpaikkatontit k-m ²			48.000	48.000			

Tavoitteen kuvaus:
MAL-aiesopimuksen velvoittamana laaditun ja Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035:een pohjautuvan ja sitä toteuttavan seudullisen toimenpide- ja kaavoitusohjelman sekä asunto- ja maapolitiikan ohjelman toteuttaminen, jotta rakennemallissa asetetut ja myös yleiskaavallisina tavoitteina hyväksytyt väestö- ja työpaikkatavoitteet saavutetaan.
Asemakaavoja laatimalla kasvatetaan kaavavarantoa, jolla edistetään monipuolisten asumis- ja elinkeinojen harjoittamis mahdollisuuksia. Kaavavarannon kasvattaminen mahdollistaa toteutuksen ajoittamisen paremmin kysyntää vastaavasti. Asuntotuotannosta vähintään 20 % tulee sijoittua kaupungin omistamille tonteille, mikä mahdollistaa kaupungin omakotitonttien ja valtion tukeman (ARA) kohtuuhintaisen asuntotuotannon toteuttamisen. Kaupungin maalle kohdistuvasta asuinkerrosalasta osoitetaan kaupungin tuotantoyhtiöille (TVT, TYS, Vaso) 250 asunnon tuotantotavoitteen mahdollistava n. 16.000 k-m². Pientalojen asuntotuotantoa tuetaan niin, että tonttireservi vastaa kolmen vuoden asuntotuotantotarvetta.

Maankäytön yhteinen toimintamalli on käytössä	Strateginen linjaus: 3.3.3		Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.2, 3.2.3				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kj:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintamalli käytössä			Kyllä; yhteiset maankäytön strategiset hankkeet	Kyllä; yhteiset maankäytön strategiset hankkeet	Kyllä; yhteiset maankäytön hankkeet	Kyllä	Kyllä

Tavoitteen kuvaus:
Maankäytön yhteisestä toimintamallista on tehty päätös ja toimintamalli on otettu täysimääräisesti tehokkaaseen käyttöön. Toimintamallin käyttöönotto tapahtuu vaiheittain siten, että toimintamalli on ensin käytössä yhteisistä maankäytön strategisissa hankkeissa (sopimuksen kohta 4.4). Kevennettyä toimintamallia sovelletaan myös muissa toimialarajat ylittävissä maankäytön hankkeissa (sopimuksen kohta 4.5).

4.1.2 Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Seudullisen joukkoliikenteen matkamäärät	Strateginen linjaus: 3.3.7	Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.2, 3.2.3
--	-------------------------------	--

	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	Kj:n TAE 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Matkamäärien kehitys	22 milj. matkaa	25 milj. matkaa	+ 2 % vuoteen 2015	+ 2 % vuoteen 2015	+ 2 % vuoteen 2016	+ 2 % vuoteen 2017	+ 2 % vuoteen 2018
Tavoitteen kuvaus: Joukkoliikennettä kehitetään seudullisesta näkökulmasta edistään käytettävyyttä arki- ja työmatkaliikenteessä. Tehokas ja houkutteleva joukkoliikenne koko Föli-alueella vähentää Turun keskustan ja sen sisääntuloväylien ruuhkautumista sekä lisää Turun keskustan houkuttelevuutta ostos- ja asiointikohteena.							

4.2 Strategiset tavoitteet, kh

4.2.1 Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta

Satava - Kaksikerran osayleiskaava	Strateginen linjaus: 3.3.5		Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.5, 3.3.1, 3.3.9				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Valmistelun eteneminen	Luonnoksen valmistelu	Tavoitteet ja mitoitukset maakuntakaavaluonnoksen jälkeen	Luonnos KH, nähtäville ja lausunnoille	Luonnos KH, nähtäville ja lausunnoille	Lausunnot ehdotuksesta, Ehdotus KH ja nähtäville	Ehdotus kv-maakuntakaavan vahvistamisen jälkeen	Asema-kaavoituksen ohjelmointi

		Luonnos kh					
Tavoitteen kuvaus:							
<p>Monipuolisilla asumismahdollisuuksilla luodaan edellytyksiä kehittää kilpailukykyä ja kestävää kasvua sekä hyvinvointia. MRL:n vaatimusten mukaisesti laaditaan suunnitelmat vuorovaikutteisesti huolehtien mahdollisuuksista turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön.</p> <p>Osayleiskaava tukee asuntotarjonnan monipuolistamista mahdollistamalla vetovoimaista pientaloasumista merellisessä ympäristössä omaleimaisella saaristomaisella alueella. Kaava valmistellaan projektimaista työskentelytapaa noudattaen. Kaavan valmistelussa hyödynnetään vuonna 2012 kumoutuneen osayleiskaavan selvityksiä ja arvioidaan saarten asuttamisen kustannusvaikutukset myös pitkällä aikavälillä. Yleiskaava, selvitykset ja vaikutusten arvioinnit laaditaan vuorovaikutteisesti osallistaen, kehittämällä tehokasta projektimaista työskentelyä ja painottamalla kustannusvaikutusten arviointia.</p>							

Lentokentän ympäristön osayleiskaava (LogiCity)	<i>Strateginen linjaus:</i> 3.3.1		<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i> 2.3.5, 3.1.3				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Valmistelun eteneminen	Luonnos on hyväksytty kh:ssa, Natura-selvityksiä	Natura -selvitykset	Lausunnot kaava-ehdotuksesta	Lausunnot kaava-ehdotuksesta	Kaavaehdotus KH ja nähtävälle Ehdotus kv	Asema-kaavojen laadinta ohjelman mukaan	Asema-kaavojen laadinta ohjelman mukaan

Tavoitteen kuvaus:							
<p>Luodaan edellytyksiä kehittää kilpailukykyä ja kestävää kasvua MRL:n yleiskaavan sisältövaatimusten vaatimusten mukaisesti laatia suunnitelmat vuorovaikutteisesti ottaen huomioon mahdollisuudet liikenteen sekä kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset.</p> <p>Yhdessä Ruskon kanssa laadittava osayleiskaava tukee elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä vahvistaen Turun logistista asemaa ja logistiikkapalveluja hyödyntävien yritysten sijoittumismahdollisuuksia. Ehdotuksen valmistelu jatkuu kun alueelle on löydetty hyväksyttävissä olevat toimenpiteet Pomponrahkan Natura-alueen luontoarvojen turvaamiseksi. Yleiskaava, selvitykset ja vaikutusten arvioinnit laaditaan vuorovaikutteisesti osallistaen, kehittämällä tehokasta projektimaista työskentelyä ja painottamalla kustannusvaikutusten arviointia.</p>							

Hirvensalon osayleiskaavan tarkistus	<i>Strateginen linjaus:</i> 3.3.5		<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i> 2.3.5, 3.3.1, 3.3.9				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Valmistelun eteneminen	Luonnos hyväksytty kh:ssa, Natura-selvitykset, ehdotuksen valmistelu	Natura-selvitykset ja ELY:n lausunto Ehdotus kh, lausunnot ja nähtävillä olo	ELY:n lausunto Natura-arviosta Lausunnot ehdotuksesta, ehdotus KH ja nähtävillä olo	ELY:n lausunto Natura-arviosta Lausunnot ehdotuksesta, ehdotus KH ja nähtävillä olo	Ehdotus kv	Asema-kaavojen laadinta ohjelman mukaan	Asema-kaavojen laadinta ohjelman mukaan

Tavoitteen kuvaus:							
<p>Luodaan edellytyksiä kehittää kilpailukykyä ja kestävää kasvua sekä MRL:n vaatimusten mukaisesti laatia suunnitelmat vuorovaikutteisesti huolehtien mahdollisuuksista turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön.</p> <p>Osayleiskaava tukee asuntotarjonnan monipuolistamista mahdollistamalla vetovoimaista pientaloasumista merellisessä ympäristössä. Laaditaan tarvittavat liikenteelliset selvitykset ja arvioinnit myös Natura-alueiden osalta. Kaavan valmistelussa arvioidaan asuinalueiden toteuttamisen vaikutuksia palveluiden järjestämiseen sekä saaren asuttamisen kustannusvaikutuksia myös pitkällä aikavälillä. Yleiskaava, selvitykset ja vaikutusten arvioinnit laaditaan vuorovaikutteisesti osallistaen, kehittämällä tehokasta projektimaista työskentelyä ja painottamalla kustannusvaikutusten arviointia.</p>							

Maaria – Ilmarisen osayleiskaava (Maailma)	<i>Strateginen linjaus:</i> 3.3.5		<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i> 2.3.5, 3.3.1, 3.3.9				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Valmistelun eteneminen	Luonnos hyväksytty kh:ssa, selvitykset ja uuden	Uusi luonnos kh, lausunnot ja nähtävillä olo	Kaava-luonnos KH, lausunnot ja nähtävillä olo	Kaava-luonnos KH, lausunnot ja nähtävillä olo	Lausunnot kaavaehdotuksesta, KH ja nähtävillä olo	Ehdotus KV	Asema-kaavoituksen ohjelmointi

	luonnok- sen val- mistelu		Ehdotuk- sen val- mistelu	Ehdotuk- sen val- mistelu			
Tavoitteen kuvaus: Monipuolisilla asumismahdollisuuksilla luodaan edellytyksiä kehittää kilpailukykyä ja kestävää kasvua sekä hyvinvointia. MRL:n vaatimusten mukaisesti laaditaan suunnitelmat vuorovaikutteisesti huolehtien mahdollisuuksista turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön. Yhdessä Liedon kunnan kanssa laadittava osayleiskaava tukee asuntotarjonnan monipuolistamista mahdollistamalla pientalotontteja tukeutuen Jäkärän ja Ilmaristen taajamien palveluihin. Rinnan osayleiskaavan kanssa valmistellaan alueen ulkoilu-reittisuunnitelma (erillinen päätöksentekoprosessi). Kaavan valmistelussa arvioidaan asuinalueiden toteuttamisen vaikutuksia alueen palveluiden järjestämiseen. Yleiskaava, selvitykset, vaikutusten arvioinnit ja ulkoilureittisuunnitelma laaditaan vuorovaikutteisesti osallistaen, kehittämällä tehokasta projektimaista työskentelyä ja painottamalla kustannusvaikutusten arviointia.							

Turun liikennejärjestelmän kehittämisohjelma	<i>Strateginen linjaus:</i> 3.3.7		<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Valmistelun eteneminen			Valmistelu	Valmis- telu	Ehdotus kv		

Tavoitteen kuvaus:
Liikennejärjestelmän kehittämisessä ympäristön kannalta kestävää liikennettä ja liikkumista edistetään eheää kaupunkirakennetta hyödyntämällä. Liikennejärjestelmän kulmakivinä ovat liikenteen päästöjen vähentäminen ja kaikkien kulkumuotojen yhteensopivuus. Turku on aktiivinen toimija seudullisen liikennejärjestelmän linjausten valinnassa. Terveydelle tärkeää höytyliikuntaa edistetään kantakaupunkialueella kehittämällä koulu- ja työmatkareitistöä kävelijöille ja pyöräilijöille. Raskas liikenne ohjataan sujuvalla tavalla pois kaupunkirakenteesta. Osallistutaan aktiivisesti seudun jatkuvaan liikennejärjestelmän suunnittelutyöhön. Laaditaan seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman pohjalta Turun liikennejärjestelmän kehittämisohjelma.

Keskustan liikennesuunnitelma	<i>Strateginen linjaus:</i> 3.3.7		<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i> 3.3.2				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Valmistelun eteneminen				Esivalmis- telu	Valmistelu	Ehdotus kv	

Tavoitteen kuvaus:
Varmistetaan keskustan saavutettavuus ja liikkumisen sujuvuus kaikilla liikennemuodoilla ja kävelyn sekä pyöräilyn edellytyksiä parannetaan. Liikenneturvallisuutta parannetaan ja liikenteen ympäristöhaittoja minimoidaan.

Raitiotien suunnittelun jatka- minen	<i>Strateginen linjaus:</i> 3.3.7		<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Valmistelun eteneminen			Tarkentuu kv:n pää- tösten mu- kaan	Tarkentuu kv:n pää- tösten mu- kaan	Tarkentuu kv:n pää- tösten mu- kaan	Tarkentuu kv:n pää- tösten mu- kaan	Tarkentuu kv:n pää- tösten mu- kaan

Tavoitteen kuvaus:
Kaupunginvaltuuston päätösten mukaan jatketaan tarvittaessa työtä raitiotien edistämiseksi.

Kävelyn ja pyöräilyn kehittä- misohjelma	<i>Strateginen linjaus:</i> 3.3.7		<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i> 3.3.2, 2.3.1, 2.1.1				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Valmistelun eteneminen		Valmistelu aloitettu	Ehdotus kv	Ehdotus kv			

Tavoitteen kuvaus:
Jatketaan kävelyn ja pyöräilyn kehittämisohjelman valmistelua. Tavoitteena on kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantaminen ja aktiivisen elämäntavan tukeminen. Terveydelle tärkeää höytyliikuntaa edistetään kantakaupunkialueella kehittämällä koulu- ja työmatkareitistöä kävelijöille ja pyöräilijöille.

Itämeren suojele	Strateginen linjaus: 3.3.9		Muut toteutettavat linjaukset:				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Itämerihaasteen 75 toimenpiteen toteutumisen seuranta eri toimialalla ja konserniyhtiöissä (%)	65		70	70			
Tavoitteen kuvaus: Kaupunki toimii aloitteellisesti Itämeren suojelella Itämerihaasteen ja muiden kokonaisuuksien mukaisin toimenpitein. Ympäristönsuojele koordinoi Itämerihaasteen toteuttamista kaupungin organisaatiossa ja seuraa toimenpideohjelmassa vuosille 2014-2018 esitettyjen toimenpiteiden toteutumista kaupunkiorganisaatiossa. Luku kertoo käynnissä olevien ja valmiiden toimenpiteiden %-osuuden.							

Ilmasto- ja ympäristöpolitiikka	Strateginen linjaus: 3.3.6		Muut toteutettavat linjaukset:				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Kasvihuonepäästöt tn/vuosi			Vähenee	Vähenee	Vähenee	Vähenee	Vähenee
Tavoitteen kuvaus: Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2040. Ympäristönsuojele osallistuu kaupungin kasvihuonekaasupäästöjen laskentaan sekä ilmastonmuutostyöhön. Vuosittaiset kasvihuonekaasupäästöt Turussa tn/vuosi). Ei vielä tiedossa vuoden 2014 lukuja.							

Ruissalon opastuskeskuksen digitalisointi ja toimintamallin uudistaminen	Strateginen linjaus: 3.2.3		Muut toteutettavat linjaukset:				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Valmistelun eteneminen		Selvitys	Päätökset ja toimenpiteet	Päätökset ja toimenpiteet			
Tavoitteen kuvaus: Uudistetaan koko opastuskeskuksen toimintamalli sekä tuotettavat palvelut. Keskeisenä ratkaisuna on palveluiden digitalisointi sekä mahdollinen kumppanuus muiden toimijoiden kanssa. Palvelu laajenee myös digitaalisina palveluina ja mobiiliratkaisuina koko Ruissalon luontopolkuverkostolle.							

Ympäristöterveydenhuollon toiminnan suunnitelmallisuuden lisääminen	Strateginen linjaus: 3.2.2.		Muut toteutettavat linjaukset:				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Suunnitelmallisten tarkastusten osuus kaikista tarkastuksista	64 %		68%	68 %	%	%	%
Tavoitteen kuvaus: Keskeisenä tavoitteena on lisätä toiminnan suunnitelmallisuutta ja parantaa toiminnan kattavuutta ja vaikuttavuutta. Suunnitelmallisuus parantaa laatua lisäämällä kattavuutta, tarkastusten yhdenmukaisuutta ja toimijoiden tasapuolisuutta.							

4.2.2 Rakennuslautakunta

Digitaaliset palvelut	Strateginen linjaus: 3.2.3		Muut toteutettavat linjaukset:				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Sähköisten lupahakemusten osuus (%) kaikista lupahakemuksista rakennusvalvonnassa	otettu käyttöön	10 %	15 %	15 %	20 %	25 %	30 %
Tavoitteen kuvaus: Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä. Vahvistetaan sähköisen asioinnin osuutta rakennusvalvonnan lupapalveluissa (eService, Lupapiste).							

4.2.3 Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Runkobussilinjasto	Strateginen linjaus: 3.3.7		Muut toteutettavat linjaukset:				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Valmistelun eteneminen			Suunnittelu	Suunnittelu	Suunnittelu	Suunnittelu ja toteutus	Suunnittelu ja toteutus
Tavoitteen kuvaus: Suunnitellaan ja toteutetaan joukkoliikenteen runkolinjasto.							

Sähköbussi Pilot -linjan toteutus	Strateginen linjaus: 3.3.7 (kestävä liikenne)		Muut toteutettavat linjaukset: 3.1.5 (matkailu), 3.3.6 (ilmasto)				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Sähköbussiliikenteen aloitus, sähköbussiliikenteen kilpailukyvyn ja teknisen toimivuuden arviointi sekä liikenteen sähköistämisen laajentaminen myöhemmissä kilpailutuksissa			Ensimmäinen s-bussi aloittaa liikennöinnin	Ensimmäinen s-bussi aloittaa liikennöinnin	Linja 1 siirretty pääkiertojen osalta sähköbussiliikenteeksi	S-bussi toimivuuden analysointi sekä suunnitelma liikenteen sähköistämisestä	Uusia kilpailutuksia s-busseilla, mikäli v. 2018 analysointi suosittaa jatkosähköistämistä
Tavoitteen kuvaus: Toteutetaan linjan 1 operointi sähköbusseilla kaikkien pääkierron ajoneuvojen osalta. Lisäksi toteutetaan s-bussien taloudellinen ja toiminnallinen analysointi sekä suunnitelma liikenteen jatkosähköistämisestä.							

4.2.4 Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Materiaalikierrätys ja jätteen hyötykäyttö	Strateginen linjaus: 3.3.6		Muut toteutettavat linjaukset: 3.1.1 (kilpailukyky ja työllisyys)				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Turun kaupunkiseudun jättopolitiikan valmistelu			Valmistelu	Valmistelu	Toteutus ja seuranta	Toteutus ja seuranta	Toteutus ja seuranta
Tavoitteen kuvaus: Valmistellaan vuoden 2016 aikana seudun kuntien yhteinen jättopolitiikka. Jättopolitiikan toteutus ja seuranta seuraavina vuosina.							

Materiaalikierrätys ja jätteen hyötykäyttö	Strateginen linjaus: 3.3.6		Muut toteutettavat linjaukset: 3.1.1 (kilpailukyky ja työllisyys)				
	TP 2014	TA 2015	TAE 2016	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Seudullisten jätehuoltomääräysten valmistelu			Valmistelu	Valmistelu	Toteutus ja seuranta	Toteutus ja seuranta	Toteutus ja seuranta
Tavoitteen kuvaus: Valmistellaan vuoden 2016 aikana seudun kuntien yhteiset jätehuoltomääräykset laajentuneelle toiminta-alueelle.							

4.3 Uudistamistoimenpiteet

Talouslukuina ilmoitettu arvioidut määrärahatarpeet ko. toimenpiteen kohdalla.

4.3.1. Uudistamisohjelma 1 (Yto)

Projekti	Organisaatio	Nykyinen vaihe	TA 2016 €	TS 2017 €	TS 2018 €	TS 2019 €	HUOM
Taksojen ajanmu- kaistaminen	Ympäristö- toimiala	7 Jatkuvaa toi- mintaa (Seuran- tavaihe)	-	-	-	-	Jatkuvaa toi- mintaan
Joukkoliikenteen käytön lisääminen	Seudullinen joukkoli- kenne	7 Hyötyjen arvi- ointi (Seuranta- vaihe)	-	-	-	-	Jatkuvaa toimintaan
Joukkoliikenteen lipputuotteiden hinnan tarkistus	Seudullinen joukkoli- kenne	7 Hyötyjen arvi- ointi (Seuranta- vaihe)	-	-	-	-	Jatkuvaa toi- mintaan

Kaavoitustaksojen ajanmukaistaminen	Kaavoitusyksikkö	7 Hyötyjen arviointi (Seuranta-vaihe)	-	-	-	-	Päätetty
Kaavatalous ja toiminnan tehostaminen	Kaavoitusyksikkö	Keskeytetty					Kytetty osaksi toimintanalyysin toimenpiteitä
Kaupungin kiinteistöjen myynnin tehostaminen	Ympäristötoimiala	1 Tarpeen arviointi (Valmisteluvaihe)					Jatkuvaa toimintaan

4.3.2. Uudistamisohjelma 2 (Yto)

Projekti	Organisaatio	Nykyinen vaihe	TA 2016 €	TS 2017 €	TS 2018 €	TS 2019 €	HUOM
Kiinteistöjen verotustietojen päivittäminen	Kiinteistöliikelaitos, konsernihallinto	1 Tarpeen arviointi (Valmisteluvaihe)	Resurssointi				Kiton projekti Erillinen projekti
Lupa- ja valvontasuorien synergian hakeminen	Ympäristötoimiala	Keskeytetty					Liitetty osaksi toimintanalyysia
Seudullisen pieneläinpäivystyksen kilpailuttaminen	Konsernihallinto	6 Projektin päättäminen (Toteutusvaihe)					Tehty
Suunnittelun mitoitusten ja kustannusten keventäminen	Suunnittelu-yksikkö	Keskeytetty					Siirto Kiton vetovuodelle

4.3.1. Toimintanalyysi (Yto)

Hanke	Projekti	Organisaatio	Nykyinen vaihe	TA 2016 €	TS 2017 €	TS 2018 €	TS 2019 €	HUOM
Maankäytön johtaminen ja toimintojen organisointi/Kaavoitus	Tontinluovutusprosessin tehostaminen	Kaavoitusyksikkö	1 Tarpeen arviointi (Valmisteluvaihe)					Huom. Kh:n päätökset 24.8.2015, selvitystyö käynnistetty kh:n päätöksellä
Maankäytön johtaminen ja toimintojen organisointi/Kaavoitus	Asiakaspalvelun nopeuttaminen ja omien resurssien uudelleen kohdentaminen	Kaavoitusyksikkö	4 Projektin toteutuksen suunnittelu (Toteutusvaihe)					Jatkuvaa toimintaa
Maankäytön johtaminen ja toimintojen organisointi/Kaavoitus	Hulevesi- ja rakennettavuusasiain- tuntija kaupunkisuunnitteluun	Kaupunkisuunnittelu	5 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	TOTEUTUNUT – VOI POISTAA LISTALTA				Tehty
Maankäytön johtaminen ja toimintojen organisointi/Kaavoitus	Kaavoitustaksojen uudistaminen	Kaavoitusyksikkö	7 Hyötyjen arviointi (Seuranta-vaihe)					Tehty

Maankäytön johtaminen ja toimintojen organisointi/Kaavoitus	Kaupunkisuunnittelun tehostaminen projektimaisella työtavalla	Kaavoitusyksikkö	1 Tarpeen arviointi (Valmisteluvaihe)					Käynnissä
Maankäytön johtaminen ja toimintojen organisointi/Kaavoitus	Kaavoituksen keskittäminen kaupungin maalle ja luovutettavien kohteiden tehostettu jalostus	Kaavoitusyksikkö	1 Tarpeen arviointi (Valmisteluvaihe)	TOTEUTETAAN KAAVOITUSOHJELMAN KAUTTA, jossa kaupungin kohteet priorisoitu				Käynnissä
Maankäytön johtaminen ja toimintojen organisointi/Infra suunnittelu ja toteutus	Infra (katujen ja puistojen) suunnittelun ja investointikohteiden hallinnan ja johtamisen toimintamallin muutos	Suunnittelu-yksikkö	1 Tarpeen arviointi (Valmisteluvaihe)					
Maankäytön johtaminen ja toimintojen organisointi/Infra suunnittelu ja toteutus	Liikennejärjestelmän kehittämisen vastuiden selkeyttäminen	Suunnittelu-yksikkö	1 Tarpeen arviointi (Valmisteluvaihe)					
Maankäytön johtaminen ja toimintojen organisointi/Infra suunnittelu ja toteutus	Yleisten alueiden suunnitteluprosessin kehittäminen	Suunnittelu-yksikkö	1 Tarpeen arviointi (Valmisteluvaihe)					
Digitaaliset palvelut ja digitalisointi	Digitaalinen kaupunkisuunnitteluprosessi ja osallisuus sekä kaavapäiväkirjan/kaava-haun uudistus	Kaupunkisuunnittelu	2 Hyötyjen arviointi (Valmisteluvaihe)					Määrärahariippuvainen
Digitaaliset palvelut ja digitalisointi	Suunnitteluohjelmistojen käytön kehittäminen (3D tietomallit, digitalisointi)	Kaupunkisuunnittelu	2 Hyötyjen arviointi (Valmisteluvaihe)					Määrärahariippuvainen
Viranomaistoiminnot	Lupa- ja valvonta-tehtävien uudelleen organisointi toimialan sisällä sekä mahdollinen kiinteistötoimialan viranomaistoimintojen siirtäminen	Ympäristötoimiala	2 Hyötyjen arviointi (Valmisteluvaihe)					Selvitystyö käynnistetty kh:n päätöksellä 2015

Rakennusvalvonta	Toimenpiteiden luvantarpeen vähentäminen rakennusjärjestyksen muutoksella	Rakennusvalvonta	2 Hyötyjen arviointi (Valmisteluvaihe)					Rakennusjärjestyksen uusiminen tehty
Rakennusvalvonta	Rakennuslupapöytäkirjojen arkistointi ja rakennuslupakartan muuttaminen digitaaliseen muotoon	Rakennusvalvonta	Valmistelussa					Määrärahariippuvainen, konha vetovastuussa
Rakennusvalvonta	Rakennuslupaprosessin sujuvoittaminen	Rakennusvalvonta	Valmistelussa					Jatkuvaa toimintaa
Ympäristönsuojelu	Tammerhön opastuskeskuksen toimintojen uudistaminen ja luontokoulutoiminnan siirtäminen sivistysosastolle	Ympäristönsuojelu	2 Hyötyjen arviointi (Valmisteluvaihe)					Lautakunta tehnyt esityksen kaupunginhallitukselle
Hallinto	Taksojen ajanmukaisuuden ylläpito	Hallinto	Valmistelussa					Jatkuvaa toimintaa
Seudulliset toiminnot	Ympäristöterveydenhuollon eläinlääkintötoiminnan laajentaminen	Ympäristötoimiala	2 Hyötyjen arviointi (Valmisteluvaihe)					
Seudulliset toiminnot	Seudullisen joukkoliikenteen viranomaisalueen laajentaminen	Ympäristötoimiala	2 Hyötyjen arviointi (Valmisteluvaihe)					
Seudulliset toiminnot	Joukkoliikenteen maksuosuuksien tasaus kunnittain	Ympäristötoimiala	Käynnissä					Tavoitteena tasoi kunnien maksuosuuksia
Seudulliset toiminnot	Seudullisen jätehuoltoviranomaisen alueen laajentaminen	Ympäristötoimiala	Valmistelussa					Uusi Lou-nais-Suomen jätehuoltolautakunta aloittanut 1.9.2015

4.4 Strategiset maankäytön hankkeet, kh TOIMIALOJEN YHTEINEN

Käynnissä olevat strategisen maankäytön hankkeet:

Hankekokonaisuus 1

Keskustan kehittäminen - pohjaa keskustan elinvoiman kehitykselle

Fortuna -kortteli	Strateginen linjaus: 3.3.2	Muut linjaukset: 3.1.5, 3.3.8	Kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta lisätään. Kaupunkilaisten yhteisiä kaupunkitiloja sekä kävelyn alueita parannetaan kehittämällä korttelia luovaa taloutta, kauppaa ja matkailua palvelevaksi alueeksi. Ratkaistaan rakennusten suojelun ja täydennysrakentamisen pääperiaatteet					
	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	Toteutus			
Toimenpide milj. €		Toimenpide milj. €	Toimenpide milj. €	Toimenpide milj. €	Kaavatalous netto milj. €			
YTO	Asemakaava on valmis	-	-	-				
KITO	Korttelin sisäosien piharakenteiden suunnittelu	-0,05	Korttelin sisäosien piharakenteiden toteutus	-0,1	Korttelin sisäosien piharakenteiden toteutus	-0,6		
Vesiliikelaitos								

Kauppatori	Strateginen linjaus: 3.3.2	Muut linjaukset: 3.3.7	Keskustan asemaa ja elinvoimaisuutta vahvistetaan kehittämällä keskustaa kaupunkilais-ten yhteisenä ja viihtyisänä olohuoneena. Kaupan kehittymistä tuetaan keskustan elinvoimaa tukevalla tavalla. Varmistetaan keskustan saavutettavuus ja liikkumisen sujuvuus kaikilla liikennemuodoilla sekä parannetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä. Kauppatorin miljöö kohotetaan arvoiseensa asuun. Tavoitteena on mm. parantaa rakenteiden, rakennusten ja valaistuksen laatua ja ulkonäköä ja järjestää toimintoja siten, että saavutetaan hyvin toimiva ja kaunis kauppatori. Pysäköinti on tarkoitus toteuttaa maan alle. Kauppia- kadun muuttaminen kävelypainotteiseksi alueeksi ja Yliopistonkadun muuttaminen käve-lyalueeksi myös Kauppatorin kohdalla parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa.			
	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	Toteutus	

	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	Katu-, liikenne ja miljösuunnitelmat valmiita		-						
KITO	Rakennussuunnittelu ja toteutus	-3,0	Rakennussuunnittelu ja toteutus	-6,25	Rakennussuunnittelu ja toteutus	-10,0	Rakennussuunnittelu ja toteutus	-8,73	
Vesiliikelaitos	Mahdollisista verkoston siirroista vastaa hankkeen toteuttaja								

Fabriikin alue (VR konepaja)	Strateginen linjaus: 3.3.2	Muut linjaukset: 3.1.5, 3.3.1, 3.3.4	Kaupunkikeskustan ja kulttuurielämän laajentumisalue. Entisestä VR:n konepajarakennuksesta on kehkeytnyt merkittävä myös matkailua palveleva tapahtumapaikka (3.1.5) ja yli 400 media-alan työpaikan keskittymä. Luovan talouden ja kulttuurin keskus Logomossa yhdistyy uuden ja vanhan rakennuskannan harmoninen yhteensovittaminen (3.3.8). Logomon viereen toteutetaan uusi kerrostaloalue, Fabriikki, joka tarjoaa vetovoimaista keskusta-asumista noin 1300 asukkaalle (3.3.4). Yrjänäaukion arvokas puutalo-ympäristö rauhoittuu kun läpiajoliikenne vähenee Köydenpunojankaaren toteuttamisen myötä. Ratapihan yli rakennettavat sillat parantavat toteutuessaan merkittävästi kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä ja keskusta-alueen palveluiden saatavuutta (3.3.7).							
			TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	Toteutus	Kaavatalous netto milj. €		
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €		
YTO	-									
KITO	Köydenpunojankaaren itäosan ja Vaunukadun infran toteutus valmis	-1,85	Infran toteutus	-1,0	Köydenpunojankadun toteutus alkaa	-3,0	Infran toteutus	-1,7		
Vesiliikelaitos	Infran toteutus	-0,57			Infran toteutus	-1,0				

Logomon silta ja parkki	Strateginen linjaus: 3.3.2	Muut linjaukset: 3.1.5, 3.3.1, 3.3.7	Ratapihan ylittävä kävelysilta parantaa Logomon luovan talouden keskuksen ja uuden Fabriikki-asuinalueen kytkentää kaupungin keskustaan ja mahdollistaa sujuvat yhteydet mm. keskustan hotelli- ja ravintolapalveluihin. Silta mahdollistaa myös pääsyn asemalaitureille, joka edistää matkojen yhdistämisketjuja. Ratapihankadun varren pysäköintitalon toteuttaminen palvelee sekä Logomoa että päärautatieaseman liityntäpysäköintiä. Pysäköintilaitos palvelee tulevaisuudessa myös Matkakeskusta.							
			TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	Toteutus	Kaavatalous netto milj. €		
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €		
YTO	Asemakaava valmis, liitetyvä katu-, liikenne- ja miljösuunnittelu									
KITO	Sillan rakentaminen alkaa	-2,2	Sillan rakentaminen	-1,82	Silta valmis		Pysäköintitalon suunnittelu			
Vesiliikelaitos										

Linnanfältti	Strateginen linjaus: 3.3.4	Muut linjaukset: 3.3.3, 3.3.5, 3.3.10	Linnanfältin alueen toteutuksen pääteemoja ovat kokeellinen puurakentaminen, kaupunkirakennetta eheyttävä (3.3.4) ympäristöönsä sopeutuva täydennysrakentaminen, visuaalinen ja toiminnallinen kaupunkikeskustamaisuus, asumisen uudet muodot (3.3.5), hankkeen eri toimijoiden yhteistoiminta kehittämistyössä (3.3.3) sekä vahvan omaleimaisen imagon ja identiteetin luominen alueelle arkkitehtonisesti modernin yleisilmeen ja ympäristötaiteen avulla (3.3.10). Uudisrakentamisella on tarkoitus vahvistaa historian ja olemassa olevan rakennuskannan antamia lähtökohtia (2.3.7, 3.3.8).							
			TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	Toteutus	Kaavatalous netto milj. €		
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €		
YTO	-									
KITO	Infran toteutus Tonttien luovutus	-0,5 2,5	Infran toteutus Tonttien luovutus (arvio pääomatu-loista)	-0,25 2,5	Infran toteutus Tonttien luovutus (arvio pääomatu-loista)	-0,9 0,5	Infran toteutus Tonttien luovutus (arvio pääomatu-loista)	-0,5 2,5		
Vesiliikelaitos	Infran toteutus	-0,06								

Turku Energian tontti	Strateginen linjaus:	Muut linjaukset: 3.3.3, 3.3.5, 3.3.8	Turku Energian kortteli on jatkumo Linnankadun varren muille kehittämishankkeille – Harppuunakortteli ja siten toteuttaa strategista tavoitetta luoda pohjaa kas-							
-----------------------	----------------------	---	---	--	--	--	--	--	--	--

	3.3.4		vulle kehittämällä kaupunkia suurina kokonaisuuksina (3.3.1). Selvitetään säilyvän rakennuskannan uusia innovatiivisia käyttötarkoituksia ja mahdollisuuksia rakentaa alueelle uusia asuinrakennuksia. Aluetta kehitetään yhdessä Turku Energian ja TVT Asunnot Oy:n kanssa tavoitteena korttelin elinvoimaisuuden vahvistaminen ja kohtuuhintainen keskusta-asuminen merellisessä ympäristössä (3.3.9)						
	TA 2016		TS 2017		TS 2018		TS 2019		Toteutus
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	Asemakaava- valuonnos suunnittelu- kilpailun poh- jalta		Asemakaava KV						
KITO					Johtojen ja laitteiden siir- rot				
Vesiliikelaitos									

Ruusukortteli (TVT)	<i>Strateginen linjaus:</i> 3.3.2	<i>Muut linjaukset:</i> 3.3.4, 3.3.5, 3.3.10	Keskustan kehittäminen on yksi kaupungin painopistealueista. Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle, kehittää kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä tarjoamalla mm. houkuttelevia asuin- ja työpaikkaympäristöjä ja palveluja. (3.3.2) Suunnittelun tavoitteena on myös vahvistaa jalan- kulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen asemaa (3.3.7). Ruusukorttelin asemakaavassa selvi- tetään erilaisia täydennysrakentamismahdollisuuksia tavoitteena lisätä kohtuuhintaista keskusta-asumista monipuolisten palveluiden äärellä (3.3.4, 3.3.5). Sujuvan arjen ja yhtei- söllisyyden edistämiseksi alueelle tavoitellaan myös palveluja eri-ikäisille (3.3.10).						
	TA 2016		TS 2017		TS 2018		TS 2019		Toteutus
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	Asemakaava KV								
KITO									
Vesiliikelaitos									

Kakola	<i>Strateginen linjaus:</i> 3.3.2	<i>Muut linjaukset:</i> 3.1.5, 3.3.4, 3.3.8	Vetovoimainen jokirantaan tukeutuva keskustan täydennysrakentamisalue noin 1200 asukkaalle (3.3.4, 3.3.9). Uudisrakentamisen ohella alueella edistetään vanhan rakennus- kannan uudiskäyttöä sekä uuden ja vanhan innovatiivista yhteensovittamista (3.3.8). En- tinen vankila-alue kytkee sen ympärillä olevat kaupunginosat toisiinsa, puistoinen mäki- alue lisää ympäröivien kaupunginosien viihtyisyyttä ja on läntisen keskustan oma keidas. Toteutuessaan funikulaari yhdessä förin kanssa parantaa alueen saavutettavuutta ja pal- velee myös matkailua (3.1.5).						
	TA 2016		TS 2017		TS 2018		TS 2019		Toteutus
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	-								
KITO	Infran toteu- tus	-0,05	Infran toteu- tus	-0,25	Infran toteu- tus	-1,6			
Vesiliikelaitos	Infra valmis								

Telakkaranta	<i>Strateginen linjaus:</i> 3.3.9	<i>Muut linjaukset:</i> 3.3.4, 3.3.7, 3.3.8	Rakenteilla oleva vetovoimainen merellinen keskustan täydennysrakentamisalue noin 900 asukkaalle (3.3.4, 3.3.9). Uudisrakentamisen ohella alueella edistetään vanhan rakennus- kannan uudiskäyttöä sekä uuden ja vanhan innovatiivista yhteensovittamista (3.3.8). En- tinen telakka-alue kytkee sen ympärillä olevat kaupunginosat toisiinsa; jokirantaan toteu- tettava arki- ja työmatkaliikennettävä palveleva jalankulku- ja pyöräilyreitti edistää tervey- delle tärkeää hyötyliikuntaa (3.3.7).						
	TA 2016		TS 2017		TS 2018		TS 2019		Toteutus
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	-								
KITO	Infran toteu- tus	-0,3	Infran toteu- tus	-0,05	Infran toteu- tus	-0,05	Infran toteu- tus	-0,05	
Vesiliikelaitos	Infra valmis								

Uusi siirtolapuut- tarha	<i>Strateginen linjaus:</i> 3.3.4	<i>Muut linjaukset:</i>	Kaupunginvaltuustossa hyväksytyn uudistamishjelma 1:n mukainen hanke. Selvitetään mahdollinen Kupittaa siirtolapuutarhan korvaava paikka ja luodaan edellytykset sen to- teuttamiselle						
	TA 2016		TS 2017		TS 2018		TS 2019		Toteutus

Pääskylvuorenrinne	<i>Strateginen linjaus:</i> 3.3.5	<i>Muut linjaukset:</i> 3.3.1, 3.3.4	Tavoitteena on toteuttaa uusi asuinalue, jonka yhteydessä tulee tarkastella alueen liittymisen olemassa olevaan katu-, kävely- ja pyörätieverkoston. Jaaninpuiston merkitystä alueelle tulee vahvistaa. Suunnittelualueen maapohja on kokonaan kaupungin omistuksessa						
	TA 2016		TS 2017		TS 2018		TS 2019		Toteutus
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	Asemakaavaehdotus Infran suunnittelu	0,15	Asemakaava KV Infran suunnittelu						
KITO	Infran suunnittelu	-0,15	Jaaninojan ylittävän sillan toteutus	-2,4	Infran toteutus	-1,8	Infran toteutus Tonttien luovutus	-3,0 1,7	
Vesiliikelaitos			Infran suunnittelu	-0,04			Infran toteutus	-0,76	

Hankekokonaisuus 3

Linnakaupunki – merellinen kaupunkikeskusta

Kirstinpuisto	<i>Strateginen linjaus:</i> 3.3.1	<i>Muut linjaukset</i> 3.3.3; 3.3.4; 3.3.7	Tavoitteena on kaupunkikeskustan laajentaminen ja merellisen kaupunkikeskustan kehittäminen kumppanin kanssa Linnakaupungin osayleiskaavan pohjalta (3.3.1, 3.3.3). Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle, kehittää kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä tarjoamalla mm. houkuttelevia asuin- ja työpaikkaympäristöjä kävely- ja pyöräilyetäisyydellä kaupungin keskustasta (3.3.4, 3.3.5, 3.3.7).						
	TA 2016		TS 2017		TS 2018		TS 2019		Toteutus
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	Asemakaavaluonnos		Asemakaavaehdotus		Asemakaava KV Infran suunnittelu				
KITO			Maankäyttö-sopimus Infran suunnittelu	-0,05	Infran suunnittelu	-0,1			
Vesiliikelaitos					Infran suunnittelu	-0,05	Infran suunnittelu	-0,1	

Herttuankulma	<i>Strateginen linjaus</i> 3.3.1	<i>Muut linjaukset</i> 3.3.3; 3.3.4; 3.3.9	Tavoitteena on kaupunkikeskustan laajentaminen ja merellisen kaupunkikeskustan kehittäminen yhdessä kumppanin kanssa Linnakaupungin osayleiskaavan pohjalta (3.1.1, 3.3.3). Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle, kehittää kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä tarjoamalla mm. houkuttelevia asuin- ja työpaikkaympäristöjä ja monipuolista asumista (3.3.4, 3.3.5) kävely- ja pyöräilyetäisyydellä kaupungin keskustasta (3.3.7). Veden läheisyys lisää kaupungin vetovoimaisuutta (3.3.9). Alueelle on tarkoitus sijoittaa palvelukeskus entisen tupakkatehtaan rakennuksen yhteyteen (3.3.8) ja kerrostalovaltainen asuinalue yli 2000 asukkaalle. Alueen pinta-ala on noin 8 ha ja se on suurelta osin kaupungin omistuksessa.						
	TA 2016		TS 2017		TS 2018		TS 2019		Toteutus
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	Asemakaava KV Infran esisuunnittelu	0,015	Infran suunnittelu	0,05					
KITO	Infran suunnittelu Maankäyttö-sopimus	-0,015	Infran suunnittelu ja esirakentaminen Johtojen siirrot	-1,05	Infran toteutus	-1,5	Infran toteutus	-3,0	
Vesiliikelaitos			Infran suunnittelu	-0,03	Infran toteutus	-0,5	Infran toteutus	-1,0	

Vaasanpuisto	<i>Strateginen linjaus</i> 3.3.1	<i>Muut linjaukset</i> 3.3.4, 3.3.7, 3.3.9	Tavoitteena on kaupunkikeskustan laajentaminen ja merellisen kaupunkikeskustan kehittäminen Linnakaupungin osayleiskaavan pohjalta kaupungin omistuksessa olevalle entiselle jätevedenpuhdistamon alueelle (3.1.1). Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle, kehittää kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä tarjoamalla mm. houkuttelevia asuin- ja työpaikkaympäristöjä ja monipuolista asumista (3.3.4, 3.3.5) kävely- ja pyöräilyetäisyydellä kaupungin keskustasta (3.3.7). Veden läheisyys lisää kaupungin vetovoimaisuutta (3.3.9).						
	TA 2016		TS 2017		TS 2018		TS 2019		Toteutus
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	Asemakaavaluonnos		Asemakaavaehdotus		Asemakaava KV		Infran suunnittelu		

KITO					Infran suunnittelu	0,025			
Vesiliikelaitos							Infran suunnittelu	-0,03	
Harppuunakortteli	<i>Strateginen linjaus 3.3.1</i>	<i>Muut linjaukset 3.3.4, 3.3.7, 3.3.9</i>	Tavoitteena on kaupunkikeskustan laajentaminen ja merellisen kaupunkikeskustan kehittäminen Linnakaupungin osayleiskaavan pohjalta kaupungin omistuksessa olevalle entiselle jätevedenpuhdistamon alueelle (3.1.1). Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle, kehittää kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä tarjoamalla mm. houkuttelevia asuin- ja työpaikkaympäristöjä ja monipuolista asumista (3.3.4) kävely- ja pyöräilyetäisyydellä kaupungin keskustasta (3.3.7) historiallisesti arvokkaassa Turun linnan ympäristössä (2.3.7). Veden läheisyys lisää kaupungin vetovoimaisuutta (3.3.9).						
			TA 2016	TS 2017		TS 2018		TS 2019	
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	-								
KITO			Infran toteutus	-0,2	Infran toteutus	-0,3	Infran toteutus	-0,1	
Vesiliikelaitos									

Hankekokonaisuus 4

Skanssi – älykäs ja kestävä kaupunginosa

Skanssin Vallikatu	<i>Strateginen linjaus 3.3.1</i>	<i>Muut linjaukset 3.3.4, 3.3.6, 3.3.7</i>	Skanssin alue on nimetty kaupungin strategiseksi hankkeeksi (Kh 5.11.2012 § 509). Tavoitteena on toteuttaa vetovoimainen kestävä kehityksen periaattein toimiva monipuolinen asuinalue (3.3.4, 3.3.5). Alueen sivuitse suunniteltu raitiotielinjaus mahdollistaa tiiviin maankäytön ja liikenteen tukeutumisen tehokkaaseen joukkoliikenteeseen (3.3.7). Skanssin Vallikadun kaava-alueelle toteutetaan asuntoja noin 600 asukkaalle. Alueelle suunnitellaan uusiutuvaa energiaa hyödyntäviä ratkaisuja (3.3.6).						
			TA 2016	TS 2017		TS 2018		TS 2019	
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	-								
KITO	Hulevesiratkaisun ja Skanssinkadun toteutus	-0,49							
Vesiliikelaitos	Infran toteutus	-0,2							

Itäskanssi	<i>Strateginen linjaus 3.3.1</i>	<i>Muut linjaukset 3.3.4, 3.3.6, 3.3.7</i>	Skanssin alue on nimetty kaupungin strategiseksi hankkeeksi (Kh 5.11.2012 § 509). Tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa vetovoimainen kestävä kehityksen periaattein toimiva monipuolinen asuinalue (3.3.4, 3.3.5) tarvittavine palveluineen, erityisesti päiväkotit ja koulu.. Alueen sivuitse suunniteltu raitiotielinjaus mahdollistaa tiiviin maankäytön ja liikenteen tukeutumisen tehokkaaseen joukkoliikenteeseen (3.3.7). Itä-Skanssin kaava-alueelle tavoitellaan noin 2200 asukkaan väestöpohjaa. Alueelle suunnitellaan uusiutuvaa energiaa hyödyntäviä ratkaisuja (3.3.6). Alueen hulevesiratkaisut, liikuntapaikat (2.3.) ja viheralueiden suunnittelu ovat oleellinen osa alueen kaavoitusta.						
			TA 2016	TS 2017		TS 2018		TS 2019	
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	Tontinluovutuskilpailu (pohjoisosaa) Asemakaavaehdotus		Asemakaava KV Infran suunnittelu						
KITO	Tontinluovutuskilpailu (pohjoisosaa) Infran suunnittelu	-0,1	Maankäyttösopimus Infran suunnittelu	-0,1	Infran toteutus	-2,0	Tonttien luovutus Infran toteutus	-2,0	
Vesiliikelaitos	Infran suunnittelu	-0,05			Infran toteutus	-1,0			

Hankekokonaisuus 5

LogiCity – pohjaa kasvulle

Maa-ainespuisto	<i>Strateginen linjaus 3.3.1</i>	<i>Muut linjaukset 3.1.3, 3.3.4, 3.3.7</i>	Logistiikan ja tuotannollisten toimialojen LogiCity on yksi kaupungin maankäytön painopistealueista. Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle luomalla uusia teollisuus- ja logistiikan työpaikka-alueita lentokentän yhteyteen. Maa-ainespuiston asemakaava-alueella tavoitteena on ensisijaisesti laajan ylijäämämateriaalin sijoituspaikan sekä muiden maa-ainesten käsittelyä ja varastointia mahdollistavan						
			TA 2016	TS 2017		TS 2018		TS 2019	

			alueen sijoittaminen Saramäkeen. Tavoitteena on myös mahdollistaa Toijalan radan hyödyntämistä osana siihen rajoittuvien teollisuuskortteleiden toimintaa. Kaavan valmistelun yhteydessä selvitetään mikäli Toijalan radan yhteyteen voidaan sijoittaa vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvä järjestelyratapiha. Ajanmukaistamalla alueella olevien teollisuuskorttelien asemakaavat luodaan edellytykset kysyntää vastaavalle kaupungin omistuksessa olevalle elinkeinontittarjonnalle.						
	TA 2016		TS 2017		TS 2018		TS 2019		Toteutus
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	Asemakaava KV								
KITO	Infran toteutus: Kettinkinkatu ja Vaijerikadun eteläosa valmiit	-0,5	Infran toteutus	-0,8	Infran toteutus	-0,9			
Vesiliikelaitos	Infran toteutus	-0,5							

Mustasuo	<i>Strateginen linjaus 3.3.1</i>	<i>Muut linjaukset 3.1.3, 3.3.4, 3.3.7</i>	Logistiikan ja tuotannollisten toimialojen LogiCity on yksi kaupungin maankäytön painopistealueista. Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvuun luomalla uusia teollisuus- ja logistiikan työpaikka-alueita lentokentän yhteyteen. Mustasuon asemakaava-alueella tavoitteena on myös mahdollistaa Toijalan radan hyödyntämistä osana siihen rajoittuvien teollisuuskortteleiden toimintaa. Kaavan valmistelun yhteydessä selvitetään mikäli Toijalan radan yhteyteen voidaan sijoittaa vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvä järjestelyratapiha. Mustasuon kaava-alueen toteuttaminen lisää kaupungin omistuksessa olevaa elinkeinontittarjontaa.						
	TA 2016		TS 2017		TS 2018		TS 20189		Toteutus
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	Asemakaava KV Infran suunnittelu osalle aluetta	+0,05					Infran suunnittelu jatkuu		
KITO	Maankäyttö-sopimus Infran suunnittelu	-0,05	Infran toteutus alkaa osalle aluetta	-0,4	Infran toteutus	-1,374	Infran suunnittelu ja toteutus	-0,9	
Vesiliikelaitos			Infran toteutus	-0,2	Infran toteutus	-0,3			

Hankekokonaisuus 6

Halistenväylä

Koroistenkaari	<i>Linjauksen tunnus 3.3.7</i>	<i>Muut linjaukset 3.1.3, 3.3.4</i>	Tavoitteena on muuttaa Koroistenkaaren ja Ohitustien väliin jäävän asemakaavoittamattoman suurelta osin kaupungin omistuksessa oleva alue pääosin liike- ja toimistorakennusten alueeksi. Uusi alue liitetään olemassa olevaan katuverkostoon Koroistenkaaren tietä jatkamalla Topinojan tieliittymään saakka. Tarkoituksena on myös selkiyttää alueen ulkoilu- ja virkistysreitistö. Samalla tutkitaan Kaarinan kaupungin puolelle sijoittuvan tuotanto- ja liikerakennusalueen liittämistä katuverkostoon Turun kautta.						
	TA 2016		TS 2017		TS 2018		TS 20189		Toteutus
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	Asemakaava KV Infran esisuunnittelu	0,05	Infran suunnittelu	0,1					
KITO	Maankäyttö-sopimus Infran suunnittelu	-0,05	Infran suunnittelu	-0,1	Infran toteutus alkaa	-2,0	Infran toteutus	-2,0	
Vesiliikelaitos			Infran suunnittelu	-0,03	Infran toteutus	-0,7	Infran toteutus	-0,4	

Koroinen	<i>Linjauksen tunnus 3.3.7</i>	<i>Muut tot.linjaukset 3.3.4, 3.3.5</i>	Liikenteellisesti tavoitteena on mahdollistaa uuden katuyhteyden rakentaminen Markulantieltä Halistensillalle sekä tämän kadun yhdistäminen Koroistenkaareen. Samalla Gregorius XI:n tien liikennejärjestelyjä kehitetään. Vanhan Tampereentien ja rautatien tasoristeyksen tilalle suunnitellaan alikulkua nykyistä tasoristeystä etelämmäksi. Vanhan Maarian Kirkkosillan on tarkoitus jäädä kevyen liikenteen käyttöön. Rautatien osalta kaavoituksen yhteydessä selvitetään kaksirataistamista sekä mahdollisten paikallisjunapysäkkien. Tarkoituksena on mahdollistaa uudisrakentaminen soveltuvilla alueilla sekä luoda edellytyksiä jokivarren aktiivisemmalle virkistyskäytölle. Alue on kaupungin omistuksessa.						
	TA 2016		TS 2017		TS 2018		TS 20189		Toteutus
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €

Hämeenkatu/ Vähä-Hämeen- katu; Aura-Tavast, työterveystalo ym	<i>Linjauksen tunnus 3.3.2</i>	<i>Muut linjaukset 2.3.7, 3.3.4</i>	Keskustan kehittäminen on yksi kaupungin painopistealueista. Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle, kehittää kaupunki-keskustan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä tarjoamalla mm. houkuttelevia asuin- ja työpaikkaympäristöjä ja palveluja. (3.3.2) Suunnittelun tavoitteena on myös vahvistaa jalan- kulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen asemaa (3.3.7). Selvitetään alueen erilaisia täydennysrakentamismahdollisuuksia keskustatoiminnoille kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa ympäristössä. Toteuttaa strategista tavoitetta painotta- malla kasvua keskustaan.						
			TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	Toteutus		
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	Asemakaa- valuonnos		Asemakaa- vaehdotus		Asemakaa- KV				
KITO					Maankäyttö- sopimus				
Vesiliikelaitos									

Matkakeskus	<i>Linjauksen tunnus 3.1.3</i>	<i>Muut linjaukset 3.3.7</i>	Tavoitteena on vahvistaa Turun asemaa logistisena solmukohtana, missä kaikki liikenne- muodot yhdistyvät toisiinsa katkeamatta (3.1.3). Selvitetään hankkeen palvelukonsepti – eri käyttötarkoitukset ja rakentamisen määrä. Toteuttaa kestävän liikenteen ja liikkumisen kaupunkirakenteellisia edellytyksiä (3.3.7)						
			TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	Toteutus		
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
KONHA	Kehittämis- suunnitelma ja hankkeen käynnistäminen (Kh)								
YTO	Kehittämis- suunnitelman valmisteluun osallistuminen		Asemakaa- valuonnos		Asemakaa- vaehdotus		Asemakaa- KV		
KITO	Kehittämis- suunnitelma								
Vesiliikelaitos									

Österblad	<i>Linjauksen tunnus 3.3.2</i>	<i>Muut linjaukset 2.3.7, 3.3.4</i>	Keskustan kehittäminen on yksi kaupungin painopistealueista. Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle, kehittää kaupunki-keskustan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä tarjoamalla mm. houkuttelevia asuin- ja työ- paikkaympäristöjä ja palveluja. (3.3.2) Suunnittelun tavoitteena on myös vahvistaa jalan- kulun, pyöräilyn ja joukkoliikenteen asemaa (3.3.7). Selvitetään alueen erilaisia täydennysrakentamismahdollisuuksia keskustatoiminnoille kulttuurihistoriallisesti arvokkaassa ympäristössä. Toteuttaa strategista tavoitetta painotta- malla kasvua keskustaan.						
			TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	Toteutus		
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	Asemakaa- valuonnos		Asemakaa- KV						
KITO			Maankäyttö- sopimus						
Vesiliikelaitos									

Hankekokonaisuus 2

Kampus tiedepuisto

AMK Kampus ja Itähajun silta	<i>Linjauksen tunnus 3.3.1</i>	<i>Muut linjaukset 3.1.3, 3.3.4, 3.3.7</i>	Kampus tiedepuisto on aluekokonaisuus, joka on yksi viidestä strategisista maankäytön hankkeista. Tavoitteena liittää alusta alkaen mukaan älykkäät palvelukanava- ja teknologiaratkaisut.						
			TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019	Toteutus		
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	Kumppanin valinta ja so- pimus		Asemakaa- valuonnos		Asemakaa- vaehdotus		Asemakaa- KV		
KITO	Kumppanin valinta ja so- pimus				Kampus I- vaihe valmis	Maankäyttö- sopimus Kampus II- vaihe valmis			

Hankekokonaisuus 3

Skanssi – älykäs ja kestävä kaupunginosa

Skanssinkatu etelä	Strateginen linjaus 3.3.1	Muut linjaukset 3.3.3, 3.3.4, 3.3.6	Skanssin alue on nimetty kaupungin strategiseksi hankkeeksi (Kh 5.11.2012 § 509). Tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa vetovoimainen kestävä kehityksen periaattein toimiva monipuolinen asuinalue (3.3.4, 3.3.5). Alueen sivuitse suunniteltu raitiotielinjaus mahdollistaa tiiviin maankäytön ja liikenteen tukeutumisen tehokkaaseen joukkoliikenteeseen (3.3.7). Alueelle suunnitellaan uusiutuvaa energiaa hyödyntäviä ratkaisuja (3.3.6).						
	TA 2016		TS 2017		TS 2018		TS 2019		Toteutus
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
YTO	Asemakaava- vaehdotus		Asemakaava KV		Infran suunnittelu				
KITO			Maankäyttö- sopimus						
Vesiliikelaitos									

Hankekokonaisuus 4

Blue Industry Park

	Linjauksen tunnus 3.3.1	Muut tot.linjaukset	Tavoitteena suunnitella Pernoon meri- ja metalliteollisuuteen keskittyvää tuotannollista kohdetta. Aluekokonaisuus, joka on yksi viidestä strategisista maankäytön hankkeesta ja muiden ohella tukee Turun asemaa osana pohjoista kasvukäytävää. Alueen kehittämistä koordinoidaan kehittämissuunnitelman pohjalta.						
	TA 2016		TS 2017		TS 2018		TS 2019		Toteutus
	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Toimenpide	milj. €	Kaavatalous netto milj. €
KONHA	Kehittämissuunnitelma								
YTO			Asemakaava- valuonnos		Asemakaava- vaehdotus		Asemakaava KV		
KITO									
Vesiliikelaitos									

Asemakaavoitusohjelma - käynnissä olevien ja toimintasuunnitelmakaudella käynnistettävien asemakaavojen hyväksyminen:

Asemakaavoitusohjelma esitetään hyväksyttäväksi sitovana vuosille 2016–2017 ja ohjeellisenä sen jälkeen. Ympäristötoimialan operatiivisessa sopimuksessa vuodelle 2016 on kuvattu vuosineljänneksittäin kaavojen suunniteltu eteneminen. Vuonna 2016 esitetään käynnistettäväksi vuodelle 2018 hyväksymiskäsittelyyn ohjelmoituja asemakaavoja.

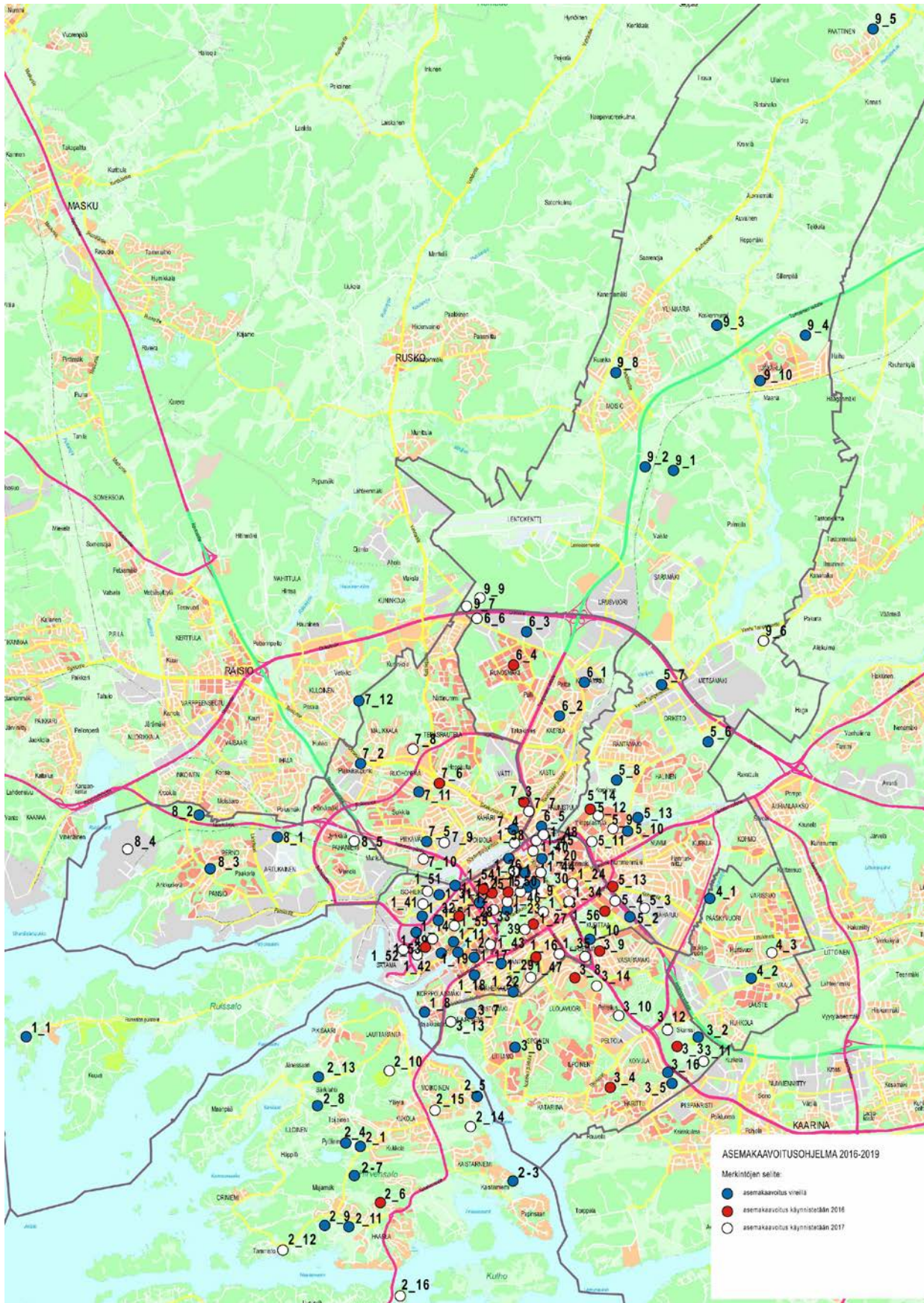
Taulukossa maankäytön strategiset hankkeet on varustettu *:llä.

TOIMINTASUUNNITELMAKAUSI				
TAE 2016	TS 2017–2019			
2016 hyväksyttävät asemakaavat	2017 hyväksyttävät asemakaavat	2018 hyväksyttävät asemakaavat	2019 hyväksyttävät asemakaavat	Kauden jälkeen hyväksyttävät asemakaavat
25 kpl, joista 6 strategista*	27 kpl, joista 6 strategista*	24 kpl, josta 4 strategista*	20 kpl, josta 6 strategista*	32 kpl
KESKUSTAN KEHITTÄMINEN				
*Ruusukortteli/ TVT 1-12	*Herrainkulma/ Marina-Linnank. 24 (MKS) 1-23	*Hämeenkatu – Vähä-Hämeenkatu (MKS) 1-24	*Eerikinkatu 32–34 1-33	Asesepänkatu/ Martti 1-43
Brahe-Center (MKS) 1-4	*Turku Energian tontti 1-19	Käsityöläiskatu 10 1-25	*Matkakeskus 1-38	Hector ja Diana/ verohallinto 1-44
Kakolan puhdistamon laajennus 1-11	*Österblad (MKS) 1-30	Kakolan torni (MKS) 1-55	*Uusi siirtolapuutarha 1-34	Kauppahallin kortteli/ Olympia 1-50
Puutarhakatu 41 (MKS) 1-5	Forum (MKS) 1-9	Puutarhakatu 55 (MKS) 1-53	Kauppaopisto (MKS) 1-34	Klassikko-VPK 1-46
Port Aboa 1-8	Freya/ Kristiinankatu 10A 1-15	Ratapihankatu 16-24 (MKS) 1-26	Kaupunginsairaala; pesula 1-35	Käpytie – Toivolankatu 1-47
Vierasvenesataman ravintolan laajennus 1-21	Kurjenlinna 1-10	Rauhankatu 14b/ TVT (MKS) 1-54	Ketarantien ympäristö 1-45	Lokinkatu – Helsinginkatu 1-48
	Mäntymäki/ TVT 1-16	Sirkkalankatu 35–Sepänkatu 2 (MKS) 1-27	Maariankatu 7 1-37	Luostarinkatu 5 1-36
	Ukkokodin laajennus (MKS) 1-20	Sofiankatu (pk)–Kakolankatu 1-28	Sepänkatu 1 1-39	Merimieskoulu (MKS) 1-49
	Vilkkilänmäki (Tapulikatu-Terva-hovinkatu) (MKS) 1-17	Tahkonaukio (MKS) 1-56		Tuureporinkatu 2b (MKS) 1-40
	Vähäheikkiläntie 37 (MKS) 1-22	Tonttumäki-Daniel Hjortin katu 1-18		
		Vanha Norssi (Steinerkoulu) 1-29		
KAMPUS TIEDEPUISTO				
*Helsinginkatu III; Itäharjun liittymä 5-2	*Pääskytuoreenrinne 4-1	Tempo II (MKS) 5-13	*AMK Kampus ja Itäharjun silta (MKS) 5-4	
			*Itäharjun aloituskorttelit (MKS) 5-3	
LINNAKAUPUNKI				
*Herttuankulma (MKS) 1-14	Aakenkatu (MKS) 1-13	*Kirstinpuisto (MKS) 1-31		Akselintie etelä (MKS) 1-41
		*Vaasanpuisto 1-32		Akselintie pohjoinen (MKS) 1-51
				Aurigan ympäristö 1-52
				Tullin ympäristö (MKS) 1-42
SKANSSI				
	*Itä-Skanssi (MKS) 3-2			Eteläskanssi 3-11
	*Skanssinkatu etelä (MKS) 3-3			Skanssinkatu länsi 3-12
LOGICITY				
*Maa-ainespuisto 9-1				
*Mustasuo (MKS) 9-2				
HALISTENVÄYLÄ				
*Koroistenkaari (MKS) 5-6	*Koroinen 5-8			
BLUE INDUSTRY PARK				
			*Blue Industry Park 8-4	

MUUT PALVELUALUEITTAIN				
2016 hyväksyttävät asemakaavat	2017 hyväksyttävät asemakaavat	2018 hyväksyttävät asemakaavat	2019 hyväksyttävät asemakaavat	Toimintasuunnitelmakauden jälkeen hyväksyttävät asemakaavat
2 Saaret				

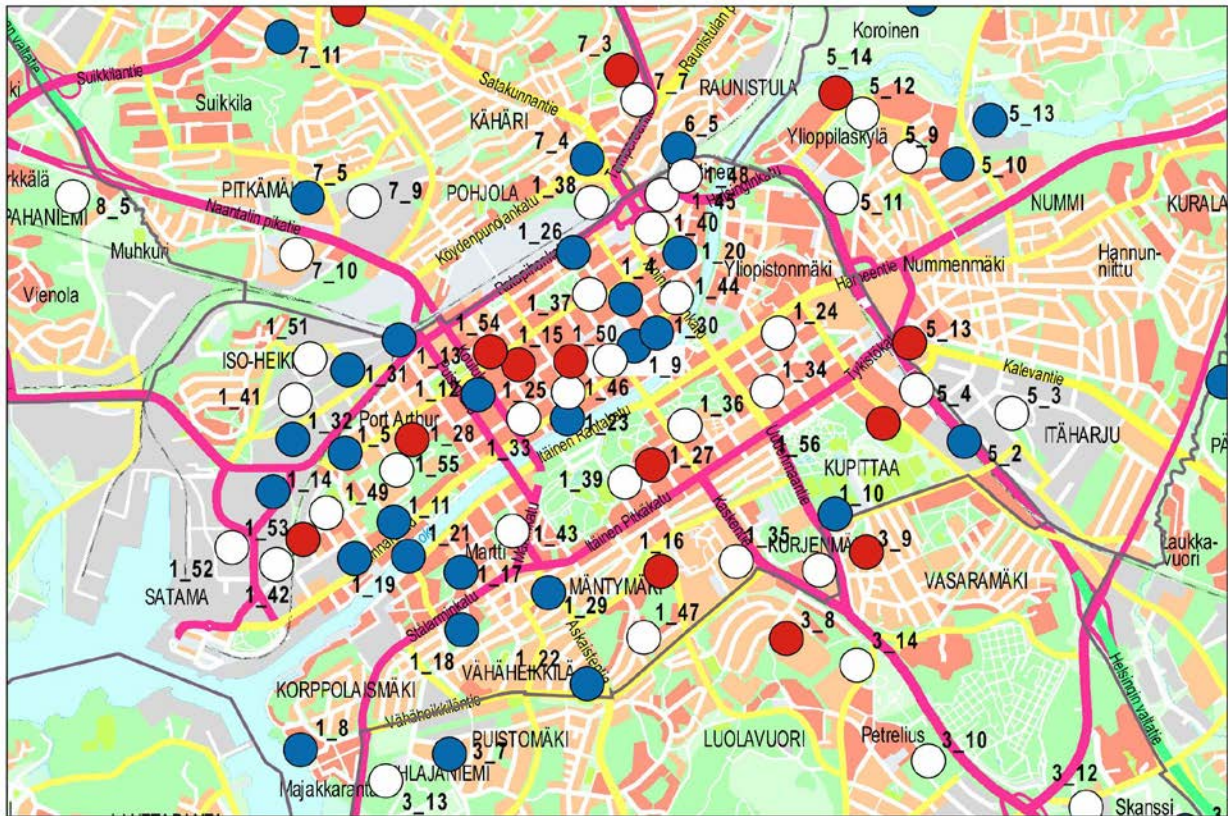
Moikoisten itäranta 2-5	Illoistenjärvi pohj. (MKS) 2-4	Karhunahde/ Ääriä 2-6	Harkkionmäki (MKS) 2-9	Haارانlahti 2-11
Marjamäki (MKS) 2-1	Kaistarniemi III 2-3	Metsola (MKS) 2-7	Honkaistentie 68-70 2-15	Margareetta 2-12
Saaronniemen leirintäalue 1-1		Särkilähti (MKS) 2-8	Syvälahti (MKS) 2-10	Päivärinne 2-13
				Satava Tammivalkama 2-16
				Sorttamäki ja Uittamon silta 2-14
3 Skanssi – Uittamo				
Kaarningon pumppaamo 3-16	Kaarninko, Harittu 3-5	Syreenikuja 3-9	Kaupunginpuutarhan alue 3-10	Heikkilän kasarmi 3-13
	Kannuskatu, Uittamo (MKS) 3-6		Korpilahdentie (MKS) 3-7	Honkamäenpuisto 3-14
	Luolavuoren vanhainkoti 3-8		Murkionkatu/ Haritun koulu- tontti 3-4	
4 Varissuo-Lauste				
Kuusimäki (Lauste täyden- nys) 4-2				Itäkaari 4-3
5 Nummi-Halinen				
Orikedon liittymä 5-7		Inspektorinkatu/ TYS (MKS) 5-14	Aitio Centrum (Caribia, Nummen keskuspuisto) (MKS) 5-11	Kuikkulankenttä/ TYS (MKS) 5-12
		Uhrimäki (MKS) 5-10		Vesilaitoksen tontti 5-14
6 Runosmäki-Raunistula				
Hellas (MKS) 6-1	Runosmäen kylätalo 6-4	Raunistulan pyörätie ja silta (MKS) 6-5	Liljalaakson kauppahanke (MKS) 6-6	
Kärsämäen urheilupuisto 6-2				
Tiemestari (MKS) 6-3				
7 Länsikeskus				
Työmiehenpuisto 7-2	Kastun koulu 7-3	Nuppulantie 40 (MKS) 7-6	Oikotien ympäristö (MKS) 7-7	Länsikeskuksen kehittämi- nen/Galleria 7-8
Yrjänänaukio/ Pohjolan puu- taloalue 7-4	Pitkämäen liikekeskus (MKS) 7-5	Yhdystie Myllyyn (Raisio) 7-12		Pitkämäenkatu (MKS) 7-9
	Teerikaripuisto/ Ylispääntie 7-11			Postikeskuksen alue (MKS) 7-10
8 Pansio-Perno				
Artukaisten kampus (MKS) 8-1	Pernon koulu 8-3			Ojaranta–Jyrkkälä 8-5
Upalingontie (MKS) 8-2				
9 Maaria-Paattinen				
Koskennurmi (MKS) 9-3	Jäkärilän Kaila 9-4	Jäkärilä/ Arkeologinkatu, Merovinkikatu 9-10	Metsämäen ravirata 9-6	Kauppakeskus Celsius 9-7
	Paattinen/ Iskoistenkadun jatke 9-5			Pihlajamäki 9-8
				Vahdontien liiketontti 9-9

Taulukossa maankäytön strategiset hankkeet on varustettu *:llä. Hankkeiden kohdalla olevat numerot viittaavat alla oleviin karttoihin.

Projekti	Maakunta	Maakäytön strategiset hankkeet
1_1	Raisio	*
2_1	Raisio	*
2_2	Raisio	*
2_3	Raisio	*
2_4	Raisio	*
2_5	Raisio	*
2_6	Raisio	*
2_7	Raisio	*
2_8	Raisio	*
2_9	Raisio	*
2_10	Raisio	*
2_11	Raisio	*
2_12	Raisio	*
2_13	Raisio	*
2_14	Raisio	*
2_15	Raisio	*
2_16	Raisio	*
3_1	Raisio	*
3_2	Raisio	*
3_3	Raisio	*
3_4	Raisio	*
3_5	Raisio	*
3_6	Raisio	*
3_7	Raisio	*
3_8	Raisio	*
3_9	Raisio	*
3_10	Raisio	*
3_11	Raisio	*
3_12	Raisio	*
3_13	Raisio	*
3_14	Raisio	*
4_1	Raisio	*
4_2	Raisio	*
4_3	Raisio	*
5_1	Raisio	*
5_2	Raisio	*
5_3	Raisio	*
5_4	Raisio	*
5_5	Raisio	*
5_6	Raisio	*
5_7	Raisio	*
5_8	Raisio	*
5_9	Raisio	*
5_10	Raisio	*
5_11	Raisio	*
5_12	Raisio	*
5_13	Raisio	*
6_1	Raisio	*
6_2	Raisio	*
6_3	Raisio	*
6_4	Raisio	*
6_5	Raisio	*
6_6	Raisio	*
7_1	Raisio	*
7_2	Raisio	*
7_3	Raisio	*
7_4	Raisio	*
7_5	Raisio	*
7_6	Raisio	*
7_7	Raisio	*
7_8	Raisio	*
7_9	Raisio	*
7_10	Raisio	*
7_11	Raisio	*
7_12	Raisio	*
8_1	Raisio	*
8_2	Raisio	*
8_3	Raisio	*
8_4	Raisio	*
8_5	Raisio	*
9_1	Raisio	*
9_2	Raisio	*
9_3	Raisio	*
9_4	Raisio	*
9_5	Raisio	*
9_6	Raisio	*
9_7	Raisio	*
9_8	Raisio	*
9_9	Raisio	*
9_10	Raisio	*

Asemakaavoitusohjelma - taloussuunnitelmakauden jälkeen käynnistettävät asemakaavat:

Ohjelmakauden ulkopuolella	
31 kpl	
KESKUSTAN KEHITTÄMINEN	
	Hansakortteli
	Hämähäkkitorntti
	Kupittaa siirtolapuutarha
	Linnankatu 55
	Mars-kortteli/ poliisilaitos
	Nunna -kortteli
	Tavara-aseman alue
KAMPUS TIEDEPUISTO	
	Itäharjun jatkokorttelit
LINNAKAUPUNKI	
	Isoheikkiläntie 4-8
SKANSSI	
	-
LOGICITY	
	Niittykulmatien ympäristö
	Suihkarintien ympäristö
HALISTENVÄYLÄ	
	-
MUUT PALVELUALUEITTAIN	
2 Saaret	
	Ruissalon telakka
	Hirvensalon pohjoisranta
	Moikoisten keskusta
	Höyhtinen
	Satava itäosa
3 Skanssi - Uittamo	
	AMI -kampus (Peltola)
4 Varissuo-Lauste	
	Itäkeskus
5 Nummi-Halinen	
	Jätteenpolttolaitos /vanha
	Ohikulkutien rinnakkaistie/ Hiisi
	TYS
	Raudikkokatu
6 Runosmäki-Raunistula	
	Fingrid/ johtokadut
7 Länsikeskus	

	Juhannuskukkulan koulutalo
	Liinahaankatu 28-32
	Satakunnantie Paalupaikka - Vakka-Suomentie
8 Pansio-Perno	
	Artukaisten paloasema
	Ankkurikylä
	Puolustusvoimat
9 Maaria-Paattinen	
	Maaria - Ilmarinen/ pientalot
	Messinkikatu itä

5.1 Henkilöstön työhyvinvointi

Henkilöstöohjelman painopistealue	Alatavoite	2016
Turussa jokaisen tulee voida kokea, että työ lisää hyvinvointia	Toimintaedellytykset ovat laadukasta työtä tukevat: resurssien riittävyys sekä työympäristön soveltuvuus työhön ovat kunnossa	Kunta10: resurssit työhön riittävät, mittariarvo pienempi kuin 0. Työpaikalla tehty riskien ja vaarojen analyysi, vähintään 95 % työpaikoista.
Aktiivinen osaamisen ennakointi	Kriittinen osaaminen on määritelty ja osaaminen on riittävällä tasolla	Osaamiskartoitus laadittu SAP-järjestelmään, vakansseista 60 % tehty
Turku on vetovoimainen työnantaja	Paremmen johtamisen kokonaisuus edistää Turun kaupungin työpaikkojen vetovoimaisuutta	Kunta10: esimiestuki, kohtelun oikeudenmukaisuus, tulokset parantuneet edellisestä mittauksesta (2015)

6.1 Tunnusluvut

Tunnusluvut on käsitelty toimialan alaisten lautakuntien mukaan.

6.1.1. Kaupunkisuunnittelu- ja ympäristölautakunta

Tunnusluku								
Kysyntä/ tarve	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Asukasluku (31.12.) ja väestönkasvu edellisestä vuodesta	1 vuosi	182.072 +1.847	183.824 +1.752		+1.300	+1.300	+1.300	+1.300
Asumisväljyys (m ² /hlö)	1 vuosi	38.2						
Asukasrakenne, %	1 vuosi							
- 0-14 v		12,8	12,9					
- 15-64 v		67,7	67,3					
- 65+		19,5	19,8					
Asuntokuntien määrä ja keski- koko (henkeä)	1 vuosi		45.750 1,79					
Yhden hengen talouksien lu- kumäärä ja osuus (%)	1 vuosi	50227 51,1						
Perheet	1 vuosi							
- lukumäärä		45750						
- keskikoko, henkeä		2,59						
Työpaikkojen määrä	1 vuosi							
Ympäristöterveydenhuollon valvottavien kohteiden määrä (sisältäen esim. elintarvike- huoneistot, koulut, päiväkodit)	1 vuosi			2971				
Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä	1 vuosi		189					
Henkilöautoitiheys (ha/1000 as)	1 vuosi		409					
Autoliikenteen määraindeksi	1 vuosi							

Pyöräilyn määräindeksi	2 vuotta							
Jalankulun määräindeksi	2 vuotta							
Volyymi	Seuranta- väli	2013	2014	2015ENN*	2016	2017	2018	2019
Hyväksytyt asemakaavat yhteensä (lkm) kv	1 vuosi	11	15	21*	18	23	19	23
Hyväksytyjen asemakaavojen (kv) sisältämä kerrosalan lisäys yhteensä (kem ²)	1 vuosi	209.790	267.080	788.800*	162.500	162.500	162.500	162.500
- pientalot (AO, AP)		21.860	17.140	61.200*	12.500	12.500	12.500	12.500
- kerrostalot (AK)		101.730	137.540	81.100*	102.000	102.000	102.000	102.000
- elinkeino		86.200	112.400	646.500*	48.000	48.000	48.000	48.000
Kaupungin maalle sijoittuvan asemakaavojen asuinkerrosalan osuus (%)	1 vuosi				>20 %	>20 %	>20 %	>20 %
Laatu- ja vaikuttavuus	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Eheä ja kustannustehokas yhdyskuntarakenne – asemakaavoitettu alue laajenee olevan yhdyskuntarakenteeseen tukeutuen								
Kaava/ tonttivarannon riittävyys	1 vuosi							
- omakotitontit (AO)								
- pientalotontit (AP, AR)								
- kerrostalot (AK)								
- elinkeinotontit								
Asemakaavapäätösten pitävyyys, % (ratkaisujen lkm)	1 vuosi	100 % (5 kpl)	86 % (7 kpl)					
Asukastiheys (asukkaita/maakm ²)	1 vuosi		748					
Asunnot	1 vuosi							
- lukumäärä, yhteensä		109.342						
- pientaloissa, %		25,6						
- kerrostaloissa, %		72,8						
Asuntokuntia omistusasunnoissa, %	1 vuosi		51,1					
Asemakaavojen sijoittuminen jalankulku-, pyöräily- ja joukkoliikennevyöhykkeille (SYKE:n urban zone vyöhykkeet)	1 vuosi							
Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen osuus kaikista liikku- mismuodoista	5 vuotta							
Suomalaisten kokonaismielikuvat kaupungeista asuinpaikkoina (Taloustutkimuksen säännönmukaisesti tekemä)								
Muuttohalukkuus (taloustutkimuksen säännönmukaisesti tekemä)								
Muuttovoitto / -tappio	1 vuosi		850					
Kasvihuonepäästöjen määrä	1 vuosi	1147,2	1071,5	vähenee		vähenee		
Hengitettävien hiukkasten vrk- raja-arvojen ylityspäivät	1 vuosi	8	0					
Palvelun saatavuus ja kattavuus	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Asemakaavoitettu alue, km ²	1 vuosi	97,3	97,5					
Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutuminen (%)	1 vuosi	60 %	60 %	60 %				
Palvelun tuottavuus ja tehokkuus	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ympäristötoimialan kustannus €/asukas	1 vuosi	40,69	40,61					

(kaavoitus, liikenne- ja katusuunnittelu, rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, ympäristöterveydenhuolto) (pl. seudullinen joukkoliikenne)								
Ulkoisen rahoitus ympäristönsuojelun tutkimus- ja kehittämistoimintaan	1 vuosi	260.000	122.300					

6.1.2. Rakennuslautakunta

Tunnusluku								
Kysyntä/ tarve	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Volyyymi	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Valmistuneet rakennukset (kem2)		164.122	148.355					
Valmistuneet asunnot • pientalot/muut kpl		115/593	124/763					
Laatu- ja vaikuttavuus	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Rakennusvalvonnan lupapäätösten keskimääräinen käsittelyaika (vrk) (90 % päätöksistä)		30	30	30	30	30	30	
Rakennusvalvontaviranomaisen päätösten pitävyyden		99,93 %	99,89 %	100 %	100 %	100 %	100 %	
Palvelun saatavuus ja kattavuus	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Palvelun tuottavuus ja tehokkuus	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019

6.1.3. Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Tunnusluku								
Kysyntä/ tarve	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Joukkoliikenteen kulutusosuus	harvemmin kuin 1 vuosi							
Volyyymi	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Seudullisen joukkoliikenteen matkamäärät - kaupunkiseutu (sis. Turku) - Turku sisäinen (milj. matkaa)		- 21	22,1 20,0					
Seudullisen joukkoliikenteen liikenteen osto M€ - koko seutu - Turun sisäinen liikenne		- 36,2	39,9 36,0					
Seudullisen joukkoliikenteen lipputulot M€ - koko seutu - Turun sisäiset linjat ja tuotot		- 20,4	23,7 21,3					
Laatu- ja vaikuttavuus	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Seudullisen joukkoliikenteen asiakastytyväisyys - koko seutu		3,9	4,2					

Palvelun saatavuus ja kattavuus	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Joukkoliikenteen matkustajamäärä/asukas, Turku (strategian mittari)		116	111					
Palvelun tuottavuus ja tehokkuus	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Seudullisen joukkoliikenteen kustannus - kustannukset / asukas (koko seutu) - kustannukset / asukas (Turku)		-	95					
Joukkoliikenteen ostoliikenteen kustannus, keskiarvo, e/ajotunti, kaupunkiseutu (30.6.2014 saakka vain Turku)		62,1	61,5					

6.1.4. Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Tunnusluku								
Kysyntä/ tarve	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Materiaalikierrätyksen osuus (%) yhdyskuntajätteestä	1 vuosi	35 %	36 %					
Energiahyödyntämisen osuus (%) yhdyskuntajätteestä	1 vuosi	63 %	62 %					
Kaatopaikkasijoituksen osuus (%) yhdyskuntajätteestä	1 vuosi	2 %	2 %					
Volyymi	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Yhdyskuntajätteen kokonaismäärä (tn/vuosi)	1 vuosi	95 000	97 000					
Laatu- ja vaikuttavuus	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Palvelun saatavuus ja kattavuus	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Palvelun tuottavuus ja tehokkuus	Seuranta- väli	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Jätehuollon kustannus €/asukas - viranomaisalue	1 vuosi	56,7 €	57,7 €					

7.1 Muut kaupunkitason ohjausasiakirjat

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma	Tavoitteet ja toimintapolitiikka rakennetun ympäristön laadun parantamiseksi
Itämerihaasteen toimenpideohjelma	Ohjaa ja koordinoi Turun kaupungin Itämeritoimenpiteitä vuosina 2014-2018
Kaupunkiseudun asunto- ja maapoliittinen ohjelma	Kuntien maanhankinta, maankäyttösopimusten periaatteet, tontinluovutus, asemakaavojen toteutumisen edistäminen, haja-asutusalueelle rakentaminen, asuntotuotannon määrälliset ja laadulliset tavoitteet vuoteen 2025 asti
Maakuntakaava	Turun kaupunkiseudun maankäyttö ja kehittäminen
Maakuntastrategia	Maakunnan kehittämisen pitkän aikavälin hankkeet
Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) aiesopimus 2012 - 2015	Kuntien ja valtion yhteinen tahtotila ja toimenpiteet rakennemallin toteuttamiseksi

Meluntorjunnan toimintasuunnitelma	Sisältää pitkän ajan suunnitelman melun aiheuttamien haittojen vähentämiseksi sekä ehdotukset keskeisimmistä meluntorjuntatoimista lähivuosille
Rakennusperintöohjelma	Linjaus rakennetun ympäristön vaalimisen ja rakennussuojelun periaatteista, joita sovelletaan ohjeellisenä rakennettua ympäristöä koskevissa suunnitelmissa, toimenpiteissä ja päätöksissä
Runkobussilinjaston kehittämissuunnitelma vuosille 2012 - 2020	Kehittämissuunnitelma
Sopimus seudullisesta joukkoliikenteestä	Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta
Sopimus yhteisestä jätehuoltolautakunnasta	Turun kaupunkiseudun jätehuoltolautakunta
Tilahankkeiden tarveselvitys- ja hanke-suunnitteluohje	KILA Investointiohjelma ja sen tarvitsemat YTO palvelut
Turun kaupungin kaavoitus- ja toimenpideohjelma rakennemallin toteuttamiseksi	Kaavoitusohjelma ja valmiiden asemakaavojen varanto, arvio rakentuvista asunnoista ja asukkaiden määrästä, arviot rakentuvista työpaikka-alueista vuosille 2015–2018, suuntaa-antavana vuoteen 2025 asti
Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035	Kaupunkiseudun kilpailukyvyyn ja vetovoiman edistäminen, väestö- ja työpaikkatavoitteet ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen vuoteen 2035 asti
Turun seudun rakennemallialueen liikennejärjestelmäsuunnitelma 2035	Seudun liikennejärjestelmän kehittämisen suuntaviivat, pääteemat ja toimenpiteet
Vesihuollon kehittämissuunnitelma	Sisältää alueet, jotka on tarkoitus saattaa vesihuoltolaitoksen vesijohto- ja viemäriverkoston piiriin
Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontasuunnitelma	Suunnitelman perusteella toteutetaan vuosittaista ympäristönsuojelulain, vesilain, jätelain ym. ympäristölakien valvontaa toimialalla
Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelma 2015 - 2019	Ohjelman perusteella laaditaan vuosittain ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma